

Հավելված N 1
Հայաստանի Հանրապետության տարածքային
կառավարման նախարար, փոխվարչապետի
2012 թվականի փետրվարի «22» -ի N 23-Ա հրամանի

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ
2010-2013 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ**

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. [ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ](#)
2. [ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ](#)
3. [ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ](#)
4. [ՓՄՁ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ](#)
5. [ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ](#)
 - 5.1. Կրթություն
 - 5.2. Մշակույթ, սպորտ և երիտասարդություն
 - 5.3. Առողջապահություն
 - 5.4. Սոցիալական պաշտպանություն, երեխաների իրավունքների
 - 5.5 պաշտպանություն
6. [ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ](#)
7. [ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ](#)
8. [ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ](#)
9. [ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ](#)
10. [ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ](#)
11. [ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ](#)
12. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
 - 12.1. Տարածքային կառավարում
 - 12.2. Տեղական ինքնակառավարում
 - 12.3. Քաղաքացիական հասարակություն
13. ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՑ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
14. ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ
15. ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ 2011 ԹՎԱԿԱՆԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ
16. [ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ \(ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԵՆՔ\)](#)

1. ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱԱՌ	Ազգային անվտանգության ռազմավարություն
ԱԱՀՀՀ	Առավել աղքատ համայնքների համալիր հետազոտություն
ԱԽ	Աշխատանքային խումբ
ԱՄԳ	Աղքատության մասնակցային գնահատում
ԱՎԾ	Ազգային վիճակագրական ծառայություն
ԳԷՖ	Գլոբալ էկոլոգիական ֆոնդ
ԵՄ	Եվրամիություն
ԿԶԾ	Կայուն զարգացման ծրագիր
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ՄԱԿ ԶԾ	ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիր
ՄԺԾԾ	Միջին ժամկետ ծախսային ծրագիր
ՄԱՄՀ	Մարդկային աղքատության մոդիֆիկացված համաթիվ
ՄԱԿ ՀՊԾ	ՄԱԿ-ի համաշխարհային պարենի ծրագիր
ՄԶԱՀ	Մարդկային զարգացման ազգային հետազոտություն
ՄԶԳ	Միջազգային զարգացման գործակալություն
ՄԶՄԿ	Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն
ՄՄՈՒՀ	Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություն ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիր
ՄԶԾ	զարգացման ծրագիր
ՄՎ	Մոնիտորինգ և վերլուծություն
ՆԴՀ	Նախադպրոցական հաստատություն
ՍԾՏԳ	Սոցիալական ծառայության տեղական գրասենյակ
ՏԱՊ	2012 թվականի տարեկան աշխատանքային պլան
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՓՄԶ	Փոքր և միջին ձեռնարկություններ
ՓՄԶ ԶԱԿ	Փոքր և միջին ձեռնարկությունների զարգացման ազգային կենտրոն

2. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2009 թվականի հունիսի 26-ի N782-Ն որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի 2010-2013 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը: Որոշման 3-րդ կետով Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզպետին հանձնարարվել է մինչև յուրաքանչյուր տարվա փետրվարի 10-ը մշակել ՄԶԾ տարեկան աշխատանքային պլանը և այն ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ, Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման նախարարին՝ հաստատման (1-ին ենթակետ), ինչպես նաև որոշմամբ հաստատված ծրագրի իրականացման ամբողջ ընթացքում ապահովել համայնքների, հասարակական կազմակերպությունների և անկախ փորձագետների ակտիվ մասնակցությունը (2-րդ ենթակետ):

Սույն տարեկան աշխատանքային պլանը կազմվել է ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2009 թվականի հունիսի 26-ի N782-Ն որոշման: Տարեկան աշխատանքային պլանի նպատակն է ապահովել տվյալ տարվա համար ՄԶԾ-ով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը: ՏԱՊ-ն ամփոփում է պլանավորված միջոցառումները, արդյունքները և ֆինանսական ներդրումները:

Սույն տարեկան աշխատանքային պլանը կազմված է 2012 թվականի համար՝ Հայաստանի Հանրապետության 2012 թվականի հաստատված պետական բյուջեի և ՄԶԾ-ով նախատեսված միջոցառումների հիման վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով միջազգային և այլ կազմակերպությունների կողմից Սյունիքի մարզում 2012 թվականին նախատեսվող ներդրումային ծրագրերի վերաբերյալ մարզպետարանին տրամադրված տեղեկատվությունը:

ՏԱՊ-ի նպատակներն են.

- 1) Հնարավոր բոլոր ռեսուրսների համախմբումը ՄԶԾ-ով նախատեսվող 2012 թվականին իրականացվելիք միջոցառումների իրականացման համար
- 2) Նախատեսվող միջոցառումների շաղկապումը ՄԶԾ-ի արդյունքների հետ՝ «տրամաբանական հենքի» համակարգի օգնությամբ
- 3) Միջոցառումների իրականացման ցուցանիշների և արդյունքների ներառումը տրամաբանական հենքում
- 4) Հնարավորության դեպքում միջոցառումների իրականացման ժամկետների՝ ըստ եռամսյակների և դրանց իրականացման համար պատասխանատու կազմակերպությունների սահմանումը
- 5) Դեռևս ֆինանսական միջոցներով չապահովված միջոցառումների համար ֆինանսավորման ռազմավարությունների սահմանումը:

ՏԱՊ-ում ներկայացվում են 2012 թվականի այն միջոցառումները, որոնց իրականացման ընթացքին հետևելու է հիմնականում Սյունիքի մարզպետարանը, ինչպես նաև արձանագրվում են այն հիմքերը, որոնց վրա կառուցվելու են ՄԶԾ-ի իրականացման մոնիտորինգի աշխատանքները:

ՏԱՊ-ի բովանդակությունը կազմվել է համաձայն ՄՁԾ-ում տրված գլուխների: Սկսած ՏԱՊ-ի 3-րդ բաժնից մինչև 16-րդ բաժինը ներառյալ բոլոր վերնագրերը համապատասխանեցված են ՄՁԾ գլուխներին: Նախատեսվող միջոցառումները ներկայացված են «16.Հավելվածներ (տրամաբանական հենք)» բաժնում արձանագրված 2012 թվականի տարեկան աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումների տրամաբանական հենքում:

ՏԱՊ-ն ըստ ոլորտների կազմել են ՀՀ Սյունիքի մարզպետի 2009թ. փետրվարի 11-ի N25-Ա որոշմամբ ստեղծված ոլորտային աշխատանքային յոթ խմբերը, իսկ ՏԱՊ-ի իրագործմանը հետևելու են Սյունիքի մարզային զարգացման հանձնաժողովը, մարզի զարգացման ծրագրի մոնիտորինգի և գնահատման աշխատանքային խումբը:

ՏԱՊ-ի իրագործման ընթացքում ակնկալվում է 2012թվականի կտրվածքով ստանալ հետևյալ հիմնական արդյունքները.

- 1) Մարզի տնտեսության աճի տեմպերի արագացում և դրա հիման վրա շոշափելի արդյունքների արձանագրում
- 2) Բնակչության եկամուտների աճ և մարդկային աղքատության կրճատում
- 3) Բնակչության զբաղվածության աճ և գործազրկության մակարդակի նվազում
- 4) Արդյունաբերության զարգացում
- 5) Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ծավալների և ապրանքայնության մակարդակի բարձրացում
- 6) Մարզի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում
- 7) Բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների որակի և մատչելիության աստիճանի էական բարձրացում
- 8) Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացում
- 9) Տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացում
- 10) Մարզպետարանի կարողությունների ուժեղացում
- 11) Կառավարման արդյունավետության բարձրացում՝ օպտիմալ ապակենտրոնացում
- 12) Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հնարավորությունների և լիազորությունների հիմնավորված ընդարձակում
- 13) Հանրային կառավարման համակարգում հրապարակայնության, թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքների արմատավորում
- 14) Քաղաքացիական հասարակության մասնակցային գործընթացի ակտիվացում, մարզային և համայնքային գործընթացներին բնակչության իրազեկվածության աստիճանի բարձրացում
- 15) Տեղեկատվության ազատության աստիճանի բարձրացում:

3. ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ

ՄԶԾ-ում բավարար կերպով տրված է աղքատության գնահատումը Սյունիքի մարզում և նախանշված են դրա հաղթահարմանն ուղղված միջոցառումները:

2012 թվականին նույնպես բնակչության բարեկեցության աճը և աղքատության դեմ ուղղված պայքարը կմնան որպես ՀՀ կառավարության և երկրի քաղաքացիական հասարակության կարևորագույն և հրատապ խնդիրներ:

ՄԶԾ-ով նախատեսված քաղաքականությունների փաթեթն ընդհանուր առմամբ ներառում է մարզի մասշտաբով նախանշված գերակա ուղղություններ, որոնք հիմնականում վերաբերում են կայուն տնտեսական աճի ապահովմանը, հանրային կառավարման բարեփոխումներին, մարդկային զարգացման հիմնախնդիրներին, հանրության մասնակցության ու մոնիտորինգի մեխանիզմների ներդրմանը: ՄԶԾ-ը, հիմք ընդունելով ԿԶԾ-ի սկզբունքներն ու ռազմավարությունը, նպատակ է հետապնդում բացահայտել մարզում աղքատությունը պայմանավորող հիմնական գործոնները, մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման խոչընդոտները և դրանց հիման վրա նախանշել աղքատության հաղթահարման ռազմավարությունն ու համապատասխան միջոցառումները: 2012 թվականին աղքատության խնդիրները Սյունիքի մարզում կշարունակեն որոշակի լուծումներ ստանալ:

ՀՀ Սյունիքի մարզի աղքատության գնահատման վերլուծությունից բխող եզրահանգումների հիման վրա 2012 թվականի համար նախանշվում են մարզի տնտեսության հետևյալ գերակա ոլորտները, որոնց առաջանցիկ զարգացումը էապես կնպաստի եկամտային և մարդկային աղքատության հաղթահարմանը.

- 1) ՓՄՁ և մասնավոր հատվածի զարգացում
- 2) Սոցիալական ոլորտի ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացում
- 3) Արդյունաբերության և էներգետիկայի զարգացում
- 4) Գյուղատնտեսության զարգացում
- 5) Բնապահպանական խնդիրների արդյունավետ լուծում
- 6) Զբոսաշրջության զարգացում
- 7) Քաղաքաշինական ծրագրերի իրականացում
- 8) Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների կառուցում, բարելավում
- 9) Տարածքային կառավարման և տեղական ինքակառավարման արդյունավետ մեխանիզմների կիրառում
- 10) Արտակարգ իրավիճակներից բնակչության և տարածքների արդյունավետ պաշտպանություն:

4. ՓՄՁ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի զարգացումը մարզում աղքատության կրճատման և տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ուղղություններից մեկն է: Այս կապակցությամբ մարզում 2012թ. իրականացվող աշխատանքներն ըստ առանձին ուղղությունների և աջակցության ծրագրերի հետևյալն է.

- 1) Աջակցություն մարզի ՓՄՁ պետական աջակցության տարեկան ծրագրերի իրականացմանը
- 2) Սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցություն
- 3) ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից թողարկվող արտադրանքի (մատուցվող ծառայությունների) շուկաներ առաջնորդմանն աջակցություն
- 4) ՓՄՁ սուբյեկտներին գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն
- 5) Ուսուցողական աջակցության ծրագիր:

Այս նպատակներին հասնելու համար կարևորվում է ՓՄՁ ՁԱԿ-ի Սյունիքի մարզի ներկայացուցչությունների, մարզպետարանի, մարզի խորհրդի, մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինների անմիջական աջակցությունն ու մասնակցությունը գործընթացին:

Կարևոր է շեշտը դնել հատկապես ՓՄՁ աջակցության տարեկան պլանում գյուղական համայնքների շահառուների տեսակարար կշռի մեծացման վրա:

Կարևորվում է նաև սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտներին օրենքներում կատարվող փոփոխությունների, արտաքին տնտեսական գործունեության իրականացման, հոսքագծերի և սարքավորումների ձեռքբերման, նորարարությունների և նոր տեխնոլոգիաների ներդրման, գործընկերների որոնման, ֆինանսական միջոցների ներգրավման և կառավարման, մտավոր սեփականության պաշտպանության, լիցենզավորման, ստանդարտացման, համապատասխանության հավաստման, գործարար և ներդրումային ծրագրերի մշակման, հաշվապահական հաշվառման, մաքսային ձևակերպումների ու հաշվետվությունների ներկայացման ուղղություններով անհրաժեշտ տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցության ցուցաբերումը:

Անհրաժեշտ է բարձրացնել գործարար ակտիվությունը մարզում բիզնես պլանավորման և կառավարման տարածաշրջանային հատուկ մոտեցումների կիրառման միջոցով՝ ներգրավելով այդ գործընթացներում ՏԻՄ-երին և համայնքների գործարար ներկայացուցիչներին:

Մարզի հիդրոէներգետիկ պոտենցիալի օգտագործմամբ 2012թ. նախատեսվում է կառուցել և շահագործել 4 նոր փոքր ՀԷԿ-եր և 2011թ.-ից սկսված ևս 7 ՀԷԿ-երի շինարարական աշխատանքները, որի համար կներդրվեն շուրջ 1.365 մլրդ դրամ գումարներ:

2012թ. մարզում միջազգային կազմակերպությունների և բանկերի միջոցներով նախատեսվում է իրականացնել 4166.5 մլն դրամի վարկային ծրագրեր փոքր և միջին բիզնեսի և գյուղատնտեսության զարգացման նպատակով:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	ՓՄՁ և մասնավոր հատված	0.0	5531500.0	5531,500.0
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	0.0	0.0	0.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	բանկեր, վարկային և միջազգային կազմակերպություններ		5531,500.0	5531,500.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

5. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

5.1. Կրթություն

Ելնելով մարզում կրթության ոլորտի ներկա իրավիճակից՝ կրթության որակի և մատչելիության բարձրացումը դիտվում է որպես այս ոլորտի զարգացման գերակա նպատակ: Հատկապես ուշադրություն է դարձվելու միջնակարգ կրթության համակարգում տեղի ունեցող բարեփոխումներին, որոնք ուղղված են դպրոցների ապակենտրոնացմանն ու ժողովրդավարացմանը, կառավարման մեխանիզմների կատարելագործմանն ու թափանցիկության ապահովմանը, միջազգայնորեն ընդունված չափանիշներին հասնելու համար ուսումնական գործընթացը տեղեկատվական տեխնոլոգիաներով հագեցմանը, ինչպես նաև 12-րդ դասարանի նոր ծրագրերի չափորոշիչների և դասագրքերի, ուսումնական ծրագրերի և գնահատման նոր համակարգի ներդրմանը: 2012 թվականի ընթացքում կրթության ազգային ինստիտուտի միջոցով կազմակերպվելու են ուսուցիչների ատեստացիա, դպրոցի տնօրենների հավակնորդների հավաստագրման վերապատրաստման դասընթացներ: Լուրջ աշխատանքներ են իրականացվելու հատուկ կրթական և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին հանրակրթական համակարգում ինտեգրելու ուղղությամբ: Հատուկ ընդհանուր կրթության բնագավառում պետական ռազմավարությունն ուղղված է լինելու՝ մի կողմից հատուկ հաստատություններում երեխաների կրթության և խնամքի որակի բարելավմանը, մյուս կողմից այլընտրանքային ծառայությունների ձևավորմանը, ինչը հնարավորություն կտա աստիճանաբար բեռնաթափել հատուկ դպրոցները: Հանրակրթական դպրոցներում չկան պայմաններ և հնարավորություններ հատուկ ուսուցման կարիք ունեցող երեխաներին ներառելու համար, որն էլ լուրջ խնդիր է մարզում աշխարհագրական տարածվածության պատճառով:

2012 թվականին ՄՁԾ-ով առաջարկվում է շարունակել դպրոցների և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների վերանորոգման, տեխնիկական վերազինման և գույքի թարմացման միջոցառումները, ուսուցիչների և դաստիարակների մասնագիտական կարողությունների բարձրացման, դպրոցների՝ որպես ինքնակառավարման մարմինների ուժեղացման, նախադպրոցական և մասնագիտական կրթության զարգացման, մարզում մարզամշակութային կյանքի ակտիվացմանն ուղղված ծրագիրը:

Համաշխարհային բանկի վարկային ծրագրի շրջանակներում կշարունակվեն ուսուցիչների վերապատրաստման աշխատանքները, մեկ կամ մեկից ավելի թեմատիկ ուղղվածությամբ:

2012 թվականի պետական բյուջեով մարզի կրթական 4 դպրոցների և ուսումնական հաստատությունների հիմնանորոգման համար նախատեսվում է 720.177 մլն դրամ, որից՝ 286.6 մլն դրամ՝ «Անգեղակոթի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի հիմնանորոգման, 255.9 մլն դրամ՝ «Տեղի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի հիմնանորոգման, 74.0 մլն դրամ՝ Կապանի թիվ 2 և 103.55 մլն դրամ՝ Սիսիանի ավագ դպրոցների համար:

«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին 2012թ. մարզում նախատեսվում է իրականացնել շուրջ 124.1 մլն դրամի ներդրումներ:

ՀՀ Այունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով կրթության ոլորտում 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով նախատեսվել էր իրականացնել կրթական օբյեկտների կառուցում ծրագրով 3 դպրոցների կառուցում, գումարով՝ 300.0 մլն դրամ և կրթական օբյեկտների հիմնանորոգում ծրագրով 44 դպրոցների հիմնանորոգում, գումարով՝ 3090.8 մլն դրամ: Նշված ծրագրերից 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել են 847.6 մլն դրամի ծրագրեր:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում են իրականացնել նաև ՄՁԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ միջազգային կազմակերպությունների կողմից: Մասնավորապես «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին 95.9 մլն դրամ գումարով նախատեսվում է իրականացնել նախադպրոցական և դպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում և ուսուցողական ծրագրերի իրականացում:

Համայնքային բյուջեներով 2012թ. նախատեսվում է իրականացնել 31.35 մլն դրամի ներդրումներ:

Համեմատական

ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Այունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Կրթություն	3,090,815.0	974,889.2	-2,115,925.8
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	3,090,815.0	847,607.2	-2,243,207.8
	սեփական միջոցներ	3,090,815.0	796,519.3	-2,294,295.7
	վարկային միջոցներ		51,087.9	51,087.9
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		95,932.0	95,932.0
	համայնքային բյուջե		31,350.0	31,350.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

5.2. Մշակույթ, սպորտ և երիտասարդության հարցեր

2012 թվականին մշակույթի և սպորտի բնագավառում մարզպետարանի գործունեությունը կնպատակաուղղվի մարզում պետական մշակութային քաղաքականության իրականացմանը, մշակույթի դերի բարձրացմանը, պետական, ազգային և այլ տոների, ազգային ծեսերի ու ծիսակատարությունների վերականգնմանն ու տարածմանը, մշակութային ժառանգության պահպանությանը, զանգվածային միջոցառումների կազմակերպմանը, կադրային քաղաքականության և մշակութային կրթության զարգացմանը, երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների աջակցմանն ու ակտիվացմանը:

Տարվա ընթացքում մարզի գյուղական և քաղաքային համայնքներում կկազմակերպվեն և կիրականացվեն ազգային, պետական տոներին նվիրված միջոցառումներ, հորեյաններ, տարելիցներ, փառատոներ, ցուցահանդեսներ, տոնախմբություններ, գիտաժողովներ, համերգային և թատերական ծրագրեր, սպորտային մրցումներ, հուշամրցաշարեր, առաջնություններ:

Մարզական և մշակութային միջոցառումների իրականացման նպատակով 2012թ.պետական բյուջեով նախատեսվում է 7,171 մլն դրամ գումարի ծախս: Ակնկալվում է նաև այլ դոնորների մասնակցությունը միջոցառումների իրագործման գործում:

Անհրաժեշտ աշխատանքներ կիրականացվեն մարզի մշակույթի և սպորտային, մշակութային կրթական հաստատությունների աշխատանքների կազմակերպման, մշակութային և մարզական կառույցների վերանորոգման և համապատասխան գույքով ապահովման ուղղությամբ:

ՀՀ Այունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով մշակույթի ոլորտում 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով նախատեսվել էր իրականացնել մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգում ծրագրով 14 մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգում, գումարով՝ 925.0 մլն դրամ: Նշված ծրագրերից 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել են 6 մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգման ծրագրերը 177.96 մլն դրամ գումարով:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է իրականացնել նաև ՄՁԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ միջազգային կազմակերպությունների կողմից: Մասնավորապես <<Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ>> ՄԲԿ-ի ծրագրով մարզի որոշ համայնքներում նախատեսվում է հիմնել խաղահրապարակներ, մարզադաշտեր, տեղադրել խաղասարքեր ներդնելով 13.2 մլն դրամ:

Համայնքային բյուջեներով 2012թ. նախատեսվում է իրականացնել 19.7 մլն դրամի ներդրումներ:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Այունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Մշակույթ և սպորտ	925,020.0	210,838.0	-714,182.0
	որից՝			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	925,020.0	177,963.0	-747,057.0
	սեփական միջոցներ	925,020.0	51,931.5	-873,088.5
	վարկային միջոցներ		126,031.5	126,031.5
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		13,200.0	13,200.0
	համայնքային բյուջե		19,675.0	19,675.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

5.3. Առողջապահություն

Ամբողջությամբ իրագործելով ՀՀ կառավարության քաղաքականությունը և 2012թ. ծրագրով նախատեսված միջոցառումները՝ ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանը ուշադրություն է դարձնելու մարզի տարածաշրջաններում գործող առողջապահական կառույցների համաչափ զարգացմանը, բնագավառում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ օգտագործմանը, առողջության առաջնային պահպանման, մոր և մանկան առողջության, հիվանդանոցային և շտապ օգնության ծառայությունների որակի ու մատչելիության բարձրացմանը: Մասնավորապես, կարևորվորվելու են ընտանեկան բժշկության զարգացման, համակարգի ֆինանսավորման մեխանիզմների բարելավման, գյուղական բնակչության բուժօգնության բարելավման, հիվանդանոցային համակարգում պետական միջոցների արդյունավետ օգտագործման, մոր և մանկան առողջության պահպանման, վերարտադրողական առողջության բարելավման, ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի, բրուցելյոզի, տուբերկուլյոզի, մալարիայի և այլ տարափոխիկ հիվանդությունների կանխարգելման ուղղություններն ու նրանց հակազդելուն ուղղված ազգային ծրագրերում մշակված միջոցառումների իրականացմանը՝ ուշադրություն դարձնելով մարզային յուրահատկություններին:

2012 թվականին նախատեսվում է շարունակել շտապ օգնության, նեոնատալ և մանկական հիվանդանոցային բուժօգնության արդիականացումը, ինչպես նաև հիվանդանոցային բուժօգնության որակի արդի ցուցանիշների ներդրմանն ուղղված աշխատանքները:

Հաշվի առնելով մարզի առողջապահության ոլորտի ներկա իրավիճակը, մարզում բնակչության առողջական վիճակի բարելավման համար զարգացման գերակա նպատակ է համարվում բուժառայությունների որակի և մատչելիության բարձրացումը: Այս նպատակի իրագործման ռազմավարությունը կայանում է նախ՝ բժշկական արդյունավետության բարձր մակարդակի հասնելու մեջ, որը ներառում է առողջության առաջնային պահպանման ծառայությունների բարելավում, արտահիվանդանոցային,

հիվանդանոցային մասնագիտական բուժօգնության որակի և մատչելիության բարձրացում, շտապ օգնության ծառայության բարելավում և՛ առաջնային և երկրորդային մասնագիտական բուժօգնություն ցուցաբերող հաստատությունների նյութատեխնիկական և կադրային ռեսուրսների բարելավում, ինչպես նաև համակարգի կառավարման բարելավմանն ուղղված բարեփոխումները:

Պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում առողջապահական համակարգի ֆինանսավորման հաստատված ծավալը կկազմի 1659.96 մլն դրամ, այդ թվում հիվանդանոցային բուժօգնության գծով՝ 820.0 մլն դրամ, արտահիվանդանոցային, հերիարտրիկ բուժօգնության գծով՝ 839.96 մլն դրամ:

ՀՀ առողջապահության նախարարության ԾԻԳ-ի կողմից վարկային ծրագրի շրջանակներում 2012 թվականին կմեկնարկեն «Կապանի ԲԿ» ՓԲԸ թերապևտիկ մասնաշենքի վերակառուցումը և «Մեղրու տարածաշրջանային ԲԿ» ՓԲԸ նոր մասնաշենքի կառուցումը, կավարտվի «ՀՊՄԿ» ՓԲԸ-ի միջոցներով վերանորոգվող «Քաջարանի ԲԿ» ՓԲԸ պոլիկլինիկական մասնաշենքի վերակառուցումը:

Կիրականացվեն նաև մի շարք կրթական և ուսուցողական ծրագրեր միջազգային կազմակերպությունների կողմից տրամադրված միջոցներով: Մասնավորապես «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» կազմակերպության կողմից 2012թ. 25.9 մլն դրամի ներդրումներ:

«Տուբերկուլոզի դեմ պայքարի» պետական նպատակային ծրագրի շրջանակներում կշարունակվի ԱԱՊ ոլորտում գործող բժիշկների և բուժքույրերի կրթումը:

ՀՀ առողջապահության նախարարության ԾԻԳ-ի վարկային ծրագրերի և ԱՄՆ ՄՁԳ HS-STAR եռամյա ծրագրի միջոցով կիրականացվեն շտապ օգնության, մանկական հիվանդանոցային և նեոնատալ ծառայությունների հզորացմանն ուղղված աշխատանքներ և այդ ծառայություններում ընդգրկված աշխատող անձնակազմի շարունակական կրթումը:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով առողջապահության ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր իրականացնել 7 առողջապահական օբյեկտների հիմնանորոգում՝ 1307.9 մլն դրամ, որի դիմաց 2012թ. հաստատվել են 720.2 մլն դրամի ծրագրեր:

2012թ. ՏԱՊ-ում չեն ներառվել պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում առողջապահական համակարգի ֆինանսավորման գումարը՝ 1659.96 մլն դրամ:

2012թ. ՀՀ պետական բյուջեով կիրականացվի մոր և մանկան բժշկական ծառայության ծրագիր՝ 385.0 մլն դրամով: Դոնորների միջոցներով և այլ աղբյուրներով 2012թ. ներդրումների չափը կկազմի 25.9 մլն դրամ:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Առողջապահություն	1,307,900.0	746,146.7	-561,753.4
	որից՝			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	807,900.0	720,214.7	-87,685.4
	սեփական միջոցներ	807,900.0	370,214.7	-437,685.4
	վարկային միջոցներ		350,000.0	350,000.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	500,000.0	25,932.0	-474,068.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

5.4. Սոցիալական պաշտպանություն, երեխաների իրավունքների պաշտպանություն

2012թ. մարզում սոցիալական աջակցության հիմնական նպատակն է բավարարել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված անձի հիմնական պահանջմունքները, ինչպես նաև օժանդակել նրանց սոցիալական, ֆինանսական խնդիրների լուծմանը: Այն կարող է իրագործվել սոցիալական ծրագրերի վերաբերյալ բնակչության իրազեկման բարձրացման, սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության միջոցառումների ընդլայնման, այդ կապակցությամբ սոցիալական ծառայություններ մատուցող պետական և ոչ պետական կառույցների համագործակցության, սոցիալական ծառայություններ մատուցող կադրերի շարունակական վերապատրաստման, սոցիալական ծառայության գործակալությունների նյութատեխնիկական բազայի բարելավման, ինչպես նաև սոցիալական ծառայությունների համակարգի կառավարման բարելավման միջոցով:

Մարզի գերակա խնդիրներից մեկը մնում է սոցիալապես անապահով խավի բնակարանային ապահովության խնդիրը: Շարունակվում է «Սոցիալական տուն աջակից պայմաններով» ծրագրի հիմնական՝ «Գորիս-2» փուլը, որը իրականացվում է Շվեցարական զարգացման և համագործակցության գործակալության և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաֆինանսավորումով: Այս փուլում լուծում

կատանա սոցիալապես անապահով, վագոն տնակներում բնակվող 22 ընտանիքների բնակարանային ապահովության հարցը: Ծրագիրը միաժամանակ նպատակ ունի ուժեղացնելու համայնքային իշխանությունների կարողությունը սոցիալական աշխատանքի բնագավառում:

Մարզի համար սոցիալական պաշտպանության բնագավառում կարևորվում է սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության ծառայությունների ընդլայնումը: Այդպիսի ծառայություններից են.

- 1) Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման միասնական համակարգի կառուցվածքագործառնության մոդելի շրջանակներում միասնական ընդունարանների ստեղծումը:
- 2) Բնակչության արդյունավետ զբաղվածության ապահովման համար պայմանների ստեղծումը և գործազուրկների մրցակցությունը բարձրացնելու նպատակով մասնագիտական ուսուցման ծրագրերի քանակի ավելացումը:
- 3) Հաշմանդամների տվյալների տեղեկատվական բանկի և հանրապետական ցանցի ստեղծումը
- 4) Հաշմանդամների համար շրջակա միջավայրի մատչելիության ապահովումը
- 5) Միայնակ տարեցների և հաշմանդամների տնային սպասարկման համակարգի ընդլայնումը և նոր տեխնոլոգիաների ներդրումը
- 6) Փախստականներին հասարակությանը ինտեգրվելու, ինչպես նաև բնակարանով ապահովելու ծրագրերի իրագործումը
- 7) Մարզի սոցիալական ծառայության գործակալությունների նյութատեխնիկական պայմանների բարելավումը
- 8) ՀԿ-ների, ՏԻՄ-երի, ՄՄՏԳ-ների միջև տեղեկատվության փոխանակման, մարզի մակարդակով իրականացվող սոցիալական ծրագրերի համակարգման մեխանիզմների մշակումը և ներդրումը
- 9) Սոցիալական ծառայությունների բնագավառի մասնագետների շարունակական վերապատրաստումը
- 10) Դժվար իրավիճակում հայտնված երեխաներին ուղղված բազմաբնույթ ծառայությունների ապահովում:

Նշված միջոցառումների իրականացման համար ակնկալվում է պետության և դոնոր կազմակերպությունների աջակցությունը:

ՀՀ Այունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով սոցիալական ապահովության ոլորտում 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեով նախատեսվել էր իրականացնել 21.7 մլն դրամի ծրագրերի դիմաց 2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է 22.4 մլն դրամի ներդրումներ:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է իրականացնել նաև ՄՁԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ միջազգային կազմակերպությունների կողմից՝ 164.2 մլն դրամ և համայնքային բյուջեներով՝ 1.0 մլն դրամ:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Սոցիալական պաշտպանություն և երեխաների պաշտպանություն	21,700.0	187,604.3	165,904.3
	որից՝			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	21,700.0	22,400.0	700.0
	սեփական միջոցներ	21,700.0	22,400.0	700.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		164,204.3	164,204.3
	համայնքային բյուջե		1,000.0	1,000.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

6. ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

ՀՀ Սյունիքի մարզում Արդյունաբերության և էներգետիկայի բնագավառում 2011 թվականին նախատեսվում է ստեղծել նոր ձեռնարկություններ՝ մարզի հիդրոէներգետիկ պոտենցիալի օգտագործմամբ, փոքր ՀԷԿ-եր կառուցելով և շահագործելով, հանքագործական արդյունաբերության զարգացմամբ, ինչպես նաև տեղական հումքի վերամշակման, սննդի արտադրության և մարզի թեթև արդյունաբերության (առկա պոտենցիալի օգտագործմամբ) ձեռնարկություններ վերաբացելով:

- 1) «Լեռ-էքս» ՍՊԸ-ն հիմնադրվել է 1999 թվականին, զբաղվել է էլեկտրաէներգիայի արտադրությամբ, իրականացրել է երկրաբանական-հետախուզական աշխատանքներ: 1560.0 մլն դրամ լրացուցիչ ներդրումից հետո 2011 թվականին ընդլայնվեց «Լեռ-էքս» ՍՊԸ-ին պատկանող Հանքասարի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը: Ստեղծվել են շուրջ 240 նոր աշխատատեղեր: Ստորգետնյա հանքուղին պատրաստված է և պիտանի է շահագործման, ապահովված է էլեկտրասնուցումը, կառուցված են ավտոճանապարհները և աշխատանքային հրարապարակները: Ֆաբրիկայի համար նախատեսվող տարածքի հողային աշխատանքները ավարտված են ձեռք են բերվել որոշակի սարքավորումներ և մեխանիզմներ: 2012թ. կշարունակվեն հզորությունների ավելացման աշխատանքները: Ծրագրի ընդլայնումը կնպաստի Գեղի ենթաշրջանի փախստականաբնակ գյուղական բնակավայրերի արտագաղթի նվազմանը
- 2) «Ձանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ-ի հենքի վրա 2012 թվականին նախատեսվում է պղնձի խտանյութի հիդրոմետալուրգիական եղանակով վերամշակման գործարանի շահագործում Քաջարանում՝ մոտ 500 նոր աշխատատեղով
- 3) Արաքս գետի վրա նախատեսվում է կառուցել Մեղրիի ՀԷԿ-ը (մոտ 140 ՄՎտ հզորությամբ և շուրջ 800 մլն.կՎտ.ժ էլ.էներգիայի տարեկան արտադրությամբ): Հիդրոէլեկտրակայանի կառուցման ծրագիրը իրականացվում է Իրանի Իսլամական Հանրապետության (ԻԻՀ) հետ համատեղ: Ծրագրի ընդհանուր ֆինանսավորումը կկազմի 208.9 մլն եվրո, 2012թ. ֆինանսավորման չափը կկազմի շուրջ 40.36 մլն եվրո
- 4) ՀՀ Սյունիքի մարզի եւ Հայ-կանադական առեւտրաարդյունաբերական պալատի ու Կանադայի տեղեկատվայնացման միջազգային ակադեմիայի միջեւ 17.12.2010թ. ստորագրվեց համագործակցության վերաբերյալ պայմանագիր: Կողմերի միջեւ համագործակցությունն ուղղված է լինելու ՀՀ Սյունիքի մարզի զարգացմանը, մի շարք՝ կրթության, առողջապահության, զբոսաշրջության, լեռնահանքային ու վերամշակման ոլորտներում ծրագրերի իրականացմանը: Ըստ ստորագրված փաստաթղթի՝ պալատն աշխատանքներ է իրականացնելու ներդրումների ներգրավման, միջազգային ծրագրերի ֆինանսավորման կազմակերպման, Հայաստանում նախագծերի իրագործմանը կանադական առաջատար ընկերությունների եւ կազմակերպությունների ներգրավման ուղղությամբ: Կանադայի տեղեկատվայնացման միջազգային ակադեմիան (այն ՄԱԿ-ի Գերագույն խորհրդատվական ստատուսի (ԷԿՈՍՈՍ) կազմում գործող ոչ կառավարական կազմակերպություն է) նախատեսում է Հայաստանում գտնվող իր մասնաճյուղի միջոցով ՀՀ Սյունիքի մարզում ստեղծել լեռնահանքային եւ

- լեռնավերամշակման, կառավարման բնագավառների մասնագետների պատրաստման ու վերապատրաստման ուսումնական կենտրոն
- 5) Նախատեսվում է կառուցել Իրան-Հայաստան 12 դյույմ տրամագծով նավթամթերքների տեղափոխման խողովակաշարը: Աշխատանքների հիմնական մասը կիրականացվի Սյունիքի մարզի տարածքում
 - 6) ՀՀ վարչապետի Իրան կատարած այցի շրջանակներում՝ իրանական գործարարների կողմից արտադրական ձեռնարկությունների ստեղծման, գյուղատնտեսական մթերքների, այդ թվում նաև Իրանից բերված կիսաֆաբրիկատ ապրանքների մշակման, փաթեթավորման և արտահանման նպատակով նախատեսվում է մարզում ստեղծել արդյունաբերական գոտի
 - 7) Մարզի հիդրոէներգետիկ պոտենցիալի օգտագործմամբ 2012թ. նախատեսվում է կառուցել և շահագործել 4 նոր փոքր ՀԷԿ-եր: 2012թ. կշարունակվեն ևս 7 ՀԷԿ-երի շինարարական աշխատանքները:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է իրականացնել նաև ՄՁԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ մասնավոր ներդրողների կողմից՝ 9625.0 մլն դրամի չափով:

Համեմատական

ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Արդյունաբերություն	0.0	9,625,000.0	9,625,000.0
	<i>որից՝</i>			
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	0.0	0.0	0.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ		9,625,000.0	9,625,000.0

7. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

2012 թվականին ՄԶԾ նպատակներից է Այունիքի մարզում գյուղատնտեսության գործունեության համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների ձևավորման ու կատարելագործման միջոցով ավելացնել բուսաբուծական և անասնաբուծական մթերքների ծավալները, բարձրացնել արտադրության արդյունավետությունը, լուծել իրացման հիմնախնդիրները, որի արդյունքում կավելանան գյուղացիական տնտեսությունների եկամուտները և կկրճատվի աղքատությունը գյուղական բնակավայրերում:

Այս բնագավառում նախատեսվող կարևոր միջոցառումների ընդհանուր գումարը 2012թ. կկազմի շուրջ 1051.0 մլն դրամ: Ներդրումներ են նախատեսված ՀՀ պետական բյուջեի, ինչպես նաև միջազգային և այլ դոնոր կազմակերպությունների միջոցներով: 2012թ. միջոցառումները հիմնականում կուղղվեն տոհմային տնտեսությունների և հացահատիկային մշակաբույսերի սերմարտադրության զարգացման, ֆերմերային տնտեսություններին կերարտադրության, արհեստական սերմնավորման, կաթնարտադրության խթանման բնագավառներում, անասնապահության զարգացման և այլ ծրագրերում աջակցելու գործընթացներին:

2012թ. կշարունակվի ոռոգման սեզոնում գոյություն ունեցող համակարգերի և ոռոգման կարիքների գույքագրումը և համակարգումը, էներգակիրների ծախսերի կրճատումը, համայնքներում ոռոգելի և խմելու ջրի վերաբերյալ առկա խնդիրների ուսումնասիրումը և դրանց լուծման միջոցառումների ժամանակացույցի կազմումը:

Կձեռնարկվեն միջոցառումներ իրացման շուկայի մատչելիության և արտադրողի պաշտպանվածության ապահովման ուղղությամբ: Ֆերմերների համար ներկայումս հրատապ է գյուղմթերքի մեծածախ շուկաների ձևավորումը: Այսօր ֆերմերներն իրենց արտադրանքն իրացնում են տարերայնորեն, պատահական վայրերում: Այս առումով կարևորվում է ժամանակակից պահանջներին համապատասխան Մեղրիի մեծածախ շուկայի ձևավորումը, որի ստեղծման գործընթացի համար 2012թ. կշարունակվի մասնագիտական ուսումնասիրություններ ու վերլուծություններ:

Կուսումնասիրվի նաև մարզի տարածաշրջաններում գյուղատնտեսական ծրագրերի աջակցության գրասենյակների ստեղծման հարցը:

Աշխատանքներ կտարվեն գյուղատնտեսության ոլորտում ֆինանսական միջոցների և ներդրումների ավելացումն ապահովելու ուղղությամբ: Այս առումով անհրաժեշտ է առավել նպատակային օգտագործել Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ նախատեսվող «Գյուղատնտեսության բարեփոխումներին աջակցություն» նոր ծրագիրը, Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի աջակցությամբ նախատեսվող «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացում» ծրագիրը, համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության ծրագիրը:

Շվեյցարիայի Զարգացման և Համագործակցության Գործակալության կողմից Գորիսի և Սիսիանի տարածաշրջանների 40 համայնքներում կշարունակվի իրականացվել անասնապահության զարգացման ծրագրեր: 2012թ. ներդրումների ծավալը՝ նախատեսվում է 500.0 մլն դրամ:

Շվեյցարիայի զարգացման և համագործակցության գործակալության ֆինանսավորմամբ, «Շեն» ԲՀԿ-ի միջոցով 2010թ. հաստատվել և 2012թ. կշարունակվի իրականացվել Մեդրիի շրջանի գյուղական զարգացման ծրագիրը: 2012թ. ներդրումների չափը կկազմի շուրջ 240.0 մլն դրամ:

Անասնապահությամբ մասնագիտացված Սյունիքի մարզում իրացման շուկայի մատչելիությանը և արտադրողի շահերի պաշտպանությանն ուղղված քայլ կարող է լինել 2012թ. գյուղական համայնքներում կաթի հավաքման և նախնական վերամշակման կետերի և փոքր սպանդանոցների հիմնումը, որն արդեն քննարկվել է Վորլդ Վիժն Հայաստան կազմակերպության տարածաշրջանային գրասենյակների և «Աշտարակ կաթ» կազմակերպության հետ:

ՄՁԾ-ում նշված է, որ Սյունիքում գյուղատնտեսության զարգացման ոլորտներից մեկը կարող է դառնալ ծխախոտի հումքի արտադրությունը: Նախկինում մարզի նախկին շրջաններում այն որոշակիորեն զարգացած էր: Օրինակ՝ նախկին Ղափանի շրջանում 1983թ տվյալներով ծխախոտի ցանքատարածությունները կազմում էին 133հա, որից ստացվել էր 1654տ ծխախոտի հումք, միջին բերքատվությունը կազմում էր 12.4g: Այսօր հայրենական ծխախոտ վերամշակող և արտադրող ձեռնարկությունների առկայության պայմաններում սա հնարավոր տարբերակ է և արտադրանքի իրացումն ապահովված կլինի: 2010թ այն կազմել է 2հա, որից ստացվել է 0.6g բերք, միջին բերքատվությունը կազմել է 0.3g: 2012թ. այն կհասցվի մոտ 4հա-ի:

Մի շարք գյուղական համայնքներում անհրաժեշտ է իրականացնել կրծողասպան /դեռատիզացիոն/ աշխատանքներ /գյուղապետարանների շենքերի, դպրոցների և մանկապարտեզների մասով/, որի համար 2012թ. կտրվածքով կպահանջվի շուրջ 4.0 մլն դրամ գումար:

2012թ կշարունակվեն ֆերմերային տնտեսություններին մատուցվող խորհրդատվական ծառայությունների ընդլայնումը, դրանց մատչելիության բարձրացումը և առավել նպատակային ու հասցեավորված օգտագործումը: ՄՁԾ ռազմավարությունն այս ուղղությամբ ենթադրում է հետևյալ կարևոր միջոցառումների իրականացումը.

- 1) գյուղմթերքների արտադրության և վերամշակման առաջավոր տեխնոլոգիաների վերաբերյալ ուսուցողական-խորհրդատվական դասընթացների կազմակերպում
- 2) տնտեսավարման արդյունավետ ձևերի, մասնավորապես կոոպերացիայի տարբեր ձևերի վերաբերյալ սեմինարների անցկացում
- 3) խորհրդատվության տրամադրում ֆերմերներին՝ նոր ներդրվող թունաքիմիկատների, պարարտանյութերի օգտագործման կանոնների վերաբերյալ
- 4) գյուղատնտեսությանը վերաբերվող մասնագիտական աշխատանքների մասին տեղեկատվական թերթիկների, բուկլետների մշակում

Աշխատանքներ կտարվեն նաև մարզի բոլոր տարածաշրջաններում հողային ռեսուրսների նպատակային օգտագործման ապահովման ուղղությամբ: 2012թ. կշարունակվի համայնքներում տարբեր պատճառներով չօգտագործվող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի գույքագրման աշխատանքները:

Արդյունքների մասին դրանք կներկայացվեն ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, կմշակվեն մեխանիզմներ՝ շրջանառությունից դուրս մնացած հողերի նպատակային օգտագործումն ապահովելու ուղղությամբ:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով գյուղատնտեսության ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր իրականացնել 255.0 մլն դրամի ծրագրերը, այդ թվում ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով՝ 165.0 մլն դրամի ծրագրեր և դոնորների միջոցներով և այլ աղբյուրներով՝ 90.0 մլն դրամի ծրագրեր: Նշված ծրագրերից ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել և 2012թ. ՏԱՊ-ում ներառվել են 288.6 մլն դրամի ծրագրեր, իսկ դոնորների միջոցներով և այլ աղբյուրներով՝ 762.62 մլն դրամի ծրագրեր:

Համեմատական

ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Գյուղատնտեսություն	255,000.0	1,051,220.0	796,220.0
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	165,000.0	288,600.0	123,600.0
	սեփական միջոցներ	165,000.0	288,600.0	123,600.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	90,000.0	762,620.0	672,620.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

8. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի և բնական ռեսուրսների պահպանության և կառավարման խնդիրները մեծ չափով առկա են նաև Սյունիքի մարզում: Դրանք են՝ անտառային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարումը, կենցաղային աղբի հեռացման և արդյունաբերական վտանգավոր թափոնների կառավարման խնդիրները, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարումը, օգտագործումը, հողերի դեգրադացիայի կանխումը, անապատացմանը նպաստող անտրոպոգեն գործոնների նվազեցումը, մարգագետինների բարելավումը և արդյունավետ օգտագործումը:

Բնապահպանության ոլորտում 2012 թվականին կշարունակվի օրենսդրությամբ ՀՀ Սյունիքի մարզպետին, մարզի համայնքների տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և ոլորտի հանրապետական գործադիր ու այլ մարմինների տարածքային ստորաբաժանումներին վերապահված լիազորությունների կատարումը:

Սյունիքի մարզպետի կողմից կապահովվի՝

- 1) մասնակցություն բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության պետական ծրագրերի մշակմանը և իր լիազորությունների շրջանակներում մարզի տարածքում դրանց իրականացումը
- 2) մարզի տարածքում բնապահպանական օրենսդրության կատարման վերահսկումը և խախտման փաստերի վերաբերյալ համապատասխան մարմիններին տեղեկացումը
- 3) աջակցություն արգելոցների, արգելավայրերի, հատուկ պահպանվող գոտիների պահպանությանը և օգտագործմանը, որսագողության, ապօրինի ձկնորսության, ծառահատումների դեմ կազմակերպվող միջոցառումների իրականացմանը
- 4) համագործակցություն բնապահպանական խնդիրներ իրականացնող հասարակական կազմակերպությունների, ինչպես նաև քաղաքացիների հետ:
- 5) մարզի վարչական տարածքում անտառային հրդեհների մարման աշխատանքներին մասնագիտացված ծառայություններին, անտառօգտագործողներին եւ բնակչության ներգրավումը:

2012 թվականին կշարունակվի Սյունիքի մարզում բնապահպանական իրավիճակի կառավարումը առկա օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ համակարգերի միջոցով:

Հայաստանի հետ Գերմանական Ֆինանսական Համագործակցության շրջանակներում Գերմանական KFW բանկի, ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ կնքված համաձայնագրի համաձայն 2010թ. հոկտեմբերի 11-ից մեկնարկել է Շիկահողի կենսոլորտային արգելոցի և շրջակա համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը: 2011-2015թթ. ծրագիրը կիրականացվի շուրջ 8.25 մլն. եվրո ընդհանուր գումարով: Ծրագրի ծավալների ավելացման պատճառով ծրագրի հետազոտության փուլը կշարունակվի նաև 2012թ.: Ներդրումների չափը կկազմի 20.0 մլն դրամ:

ՀՀ 2012 թվականի պետական բյուջեի միջոցներով կշարունակվի «Շիկահող» պետական արգելոցի, «Սոսիների պուրակ» և «Զանգեզուր» պետական արգելավայրերի

պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարման ֆինանսավորումը և այլն:

Ոլորտում կկատարվեն նաև հետևյալ աշխատանքները.

- 1) Կշարունակվեն ուսումնասիրությունները մարզի արդյունաբերա-բնապահպանական համալիր ծրագրի ընդունման և իրականացման վերաբերյալ
- 2) Կշարունակվի բնօգտագործման և բնապահպանական վճարների գանձումը, այդ ոլորտում վճարման նոր համակարգի կիրառման հնարավորության ուսումնասիրությունը
- 3) Պոչամբարների և տարբեր պատճառներով լքված և չչահագործվող հանքավայրերի էկոլոգիական իրավիճակի բարելավմանը նպատակաուղղված ռեկուլտիվացիայի ծրագրերի իրականացման խնդիրների ուսումնասիրությունը
- 4) Բնապահպանական հիմնախնդիրների լուծման մեջ համայնքների մասնակցության ուժեղացումը, դրանց լուծման ուղիների վերաբերյալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրազեկության բարձրացումը: Մասնավորապես կարևորելով զբոսաշրջության ոլորտի զարգացումը ընդհանուր տնտեսական զարգացման մեջ, անհրաժեշտ է աջակցել համայնքների նախաձեռնություններին՝ էկոտուրիզմի զարգացման և համապատասխան ենթակառուցվածքների ստեղծման նպատակով
- 5) Էկոլոգիական կրթության մեջ մարզի կրթական հիմնարկների, հանրակրթական դպրոցների, մարզի բնապահպանական ինստիտուցիոնալ համակարգի ներառումը:
- 6) Բնապահպանական խնդիրների լուծմանը նպաստող մարզի գազամատակարարման ցանցի որոշակի ընդլայնումը
- 7) Հողերի որակի և բերրիության չափորոշիչների մշակումը. որակյալ մոնիթորինգի, հողօգտագործման նորմավորման, հաշվառման և վերահսկողության համակարգի ձևավորումը:
- 8) Արոտավայրերի և խոտհարքերի ռացիոնալ կառավարման մեխանիզմների մշակումը:
- 9) Բնապահպանական որոշումների կայացման գործում հասարակության մասնակցության ընդլայնումը
- 10) Համայնքային անտառկառավարման կիրառման հնարավորության ուսումնասիրումը մարզի անտառամերձ համայնքներում և դրան ուղղված քայլերի ձեռնարկումը:
- 11) Մարզի տարածաշրջաններում որսահանդակների ստեղծմանն ուղղված քայլերի ձեռնարկումը
- 12) Քաղաքային համայնքներում կեղտաջրերի մաքրման կայանների վերակառուցման հնարավորության ուսումնասիրությունը և համապատասխան քայլերի ձեռնարկումը
- 13) Կենցաղային կոշտ թափոնների կենտրոնացված աղբավայրերի կառավարման պլանների և վերամշակման համար բիզնես ծրագրերի մշակումը:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով բնապահպանության ոլորտում 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով նախատեսվել էր իրականացնել 85.7 մլն դրամի ծրագրեր: Նշված ծրագրերից ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել և 2012թ. ՏԱՊ-ում ներառվել են 50.13 մլն դրամի ծրագրեր:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է իրականացնել նաև ՄՁԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ միջազգային կազմակերպությունների կողմից: Մասնավորապես գերմանական KFW բանկի, «Վորլդ Վիժն Հայաստան» ՄԲԿ-ի, «Վայրի բնության համաշխարհային հիմնադրամի» և ԵԱՀԿ Սյունիքի մարզային մասնաճյուղի միջոցների հաշվին 93.4 մլն դրամ գումարով նախատեսվում է իրականացնել բնապահպանական ծրագրեր:

Համայնքային բյուջեներով 2012թ. նախատեսվում է իրականացնել 28.72 մլն դրամի ներդրումներ:

Համեմատական

ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Բնապահպանություն	85,717.8	172,250.1	86,532.3
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	85,717.8	50,130.0	-35,587.8
	սեփական միջոցներ	85,717.8	50,130.0	-35,587.8
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		93,400.0	93,400.0
	համայնքային բյուջե		28,720.1	28,720.1
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

9. ԶՐՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅՈՒՆ

Շնորհիվ Հայաստանի Հանրապետությունում վարվող պետական քաղաքականության, զբոսաշրջության բնագավառում վերջին տարիներին արձանագրվել է քանակական և որակական աճ: Զգալիորեն զարգացել են ենթակառուցվածքները՝ ճանապարհները, նոր միջազգային չափանիշներին համապատասխանող օդանավակայանը, հյուրանոցային տնտեսությունը, սննդի ու զվարճանքի օբյեկտները, բարձրացել է մատուցվող ծառայությունների որակը: Զբոսաշրջությունը երկրում արձանագրել է այցելուների թվի կայուն և դինամիկ աճ:

Սյունիքի մարզում 2010 թվականին արձանագրվեց բնագավառի առաջին լուրջ ձեռքբերումը՝ Տաթևի ճոպանուղին, որը բեկումնային կերպով արդեն սկսել է փոխել մարզի զբոսաշրջային նկարագիրը: 2010 թվականին իրականացվեց «Տաթևի վերածնունդ» նախագծի առաջին փուլը, որը նշանավորվեց աշխարհի ամենաերկար հետադարձ ճոպանուղու կառուցմամբ: Մեկնարկեց նաև վանական համալիրի վերակառուցումը, մասնավորապես, վերականգնվեց հնամենի ձիթարանը: Ծրագրերը կշարունակվեն մի քանի ուղղություններով. ենթակառուցվածքների զարգացում, զբոսաշրջային ապրանքների ներկայացում և 6 մերձակա գյուղերի ընդհանուր բարեկարգում: Ճոպանուղին արդեն կառուցվել և շահագործման է հանձնվել 2010 թվականի հոկտեմբերին: Այն բավականին լավ հնարավորություն է ստեղծել զբոսաշրջության զարգացման համար: Տաթևի համալիրի շուրջ ստեղծվելու է մի փոքր կլաստեր (համախումբ): Ծրագրի իրականացման համար ֆինանսական միջոցների մեծ մասը մասնավոր ներդրումներ են, իսկ մի մասը /էլեկտրամոնտաժային աշխատանքներ, ճանապարհների կառուցում ու բարելավում եւ այլն/ կատարում է ՀՀ կառավարությունը: Վանքի վերանորոգման ծախսերն ակնկալվում է փակել հյուրանոցի եկամուտներով, իսկ ճոպանուղին կինքնաֆինանսավորվի տոմսերի վաճառքով: Ծրագրի իրականացման աշխատանքները կշարունակվեն մոտ 2 տարի և կավարտվեն 2012 թվականին: Ըստ Հայաստանի ազգային մրցունակության հիմնադրամի հաշվարկների՝ 2008 թվականին Տաթև է այցելել մոտ 7000 զբոսաշրջիկ, իսկ 2010 թվականի արդյունքներով ճոպանուղին արդեն տեղափոխել է մոտ 9000 ուղևոր, որոնց 30 տոկոսն են կազմում տեղաբնակները: Փաստորեն ճոպանուղու առաջացրած հետաքրքրությունն արդեն սկսել է ավելացնել ու բազմապատկել այդ թիվը: Տաթևի վանքի վերականգնման ծրագիրը և վերածնունդը, ինչպես նաև վանքի մոտակայքում տուրիստական համալիրի ստեղծումը, Արարատի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում զբոսաշրջության զարգացման խթան կհանդիսանա, քանի որ Երևանից մինչև Տաթև զբոսաշրջիկները հնարավորություն կստանան մեկ երթուղու վրա այցելել Խոր Վիրապ, Նորավանք, Զորաց քարերի աստղադիտարան, Տաթև և այլն:

2010 թվականին Տաթևի համալիրի զարգացման ծրագրում ներդրումների չափը կազմել է շուրջ 13 մլն եվրո, որը հիմնականում ուղղվել է Հալիձոր-Տաթև ճոպանուղու կառուցմանը և սարքավորումների ձեռքբերման աշխատանքներին: 2011 թվականին ներդրումների չափը կազմել է 525.3 մլն դրամ:

Վերոնշյալ ծրագրի իրականացման համատեքստում ավելի արդիական է դառնում Սյունիքի մարզում զբոսաշրջության զարգացման համալիր ծրագրի մշակումը, որն իր մեջ կընդգրկի առկա ներուժի ամբողջական ուսումնասիրությունը, իրավիճակի գնահատականը և զարգացման ուղղությունների նախանշումը: Արդյունավետ գործելու դեպքում մարզի տնտեսության մեջ զբոսաշրջության մասնաբաժինը կհասնի ցանկալի արդյունքի և այն կարող է առաջնային տեղ զբաղեցնել լեռնահանքային արդյունաբերության, էներգետիկայի և գյուղատնտեսության կողքին: 2012 թվականին նույնպես կընթանան այս ծրագրի մշակման համար անհրաժեշտ տվյալների հավաքագրման, մարզի զբոսաշրջային տնտեսության գույքագրման և տվյալների բազայի ստեղծման աշխատանքներ:

«Տաթևի վերածնունդ» ծրագրի շրջանակներում շրջանակներում արդեն ընթացքի մեջ են որոշ նախաձեռնություններ՝ ներառյալ գյուղական «հաց և կաց» հյուրատների ու

արհեստների վերականգնման ցանցի հիմնումը: Երկուսն էլ կօգնեն վերականգնել մշակութային ավանդույթները, զարգացնել համայնքային տնտեսությունն ու մեծացնել տարածաշրջանի զբոսաշրջային գրավչությունը: 2012թ. կիրականացվի ճոպանուղու հարակից տարածքների բարեկարգում և կանաչապատում, Հալիձոր համայնքի տարածքում ձիարշավարանի և հանգստի գոտու կառուցում և Տաթև համայնքի տարածքում գյուղատնտեսական շուկայի կառուցում: Ներդրումների չափը կհստակեցվի 2012թ. մարտ-ապրիլ ամիսների ընթացքում:

2012 թվականին ոլորտում կիրականացվեն նաև հետևյալ աշխատանքները.

- 1) Ակտիվ և արդյունավետ մարքեթինգային քաղաքականության իրականացման միջոցով ՀՀ Սյունիքի մարզի որպես զբոսաշրջության համար բարենպաստ և գրավիչ երկրամասի նկարագրի ձևավորմանն ուղղված միջոցառումները, մարզի ինտերնետային կայքում զբոսաշրջությանն առնչվող տվյալների տեղադրումը
- 2) Սփյուռքի հետ կապերի համատեքստում, արտասահմանում գտնվող հայության շրջաններում Սյունիքի զբոսաշրջային գրավչության բարձրացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացումը
- 3) Համայնքահեն Տուրիզմի զարգացման խթանումը
- 4) Համագործակցությունը ՓՄՁ զարգացմանն աջակցող կազմակերպությունների միջև:

Ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կընձեռի վեր հանել ՓՄՁ զարգացման այլ կարիքներ, որոնք կհոգան ՓՄՁ զարգացման ազգային կենտրոնը և այլ դոնոր կազմակերպություններ՝ նման կլաստերների ստեղծման և զարգացման հետագա ընթացքում:

10. ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

2012 թվականին քաղաքաշինության բնագավառի հիմնախնդիրները կապված կլինեն մարզի ուսումնական հաստատությունների, մշակութային և առողջապահական օբյեկտների և ջրամատակարարման համակարգերի կառուցման ու հիմնանորոգման, մարզի համայնքների կողմից իրականացվող քաղաքաշինական գործունեության վերահսկողության ու զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավման, հետ:

Բնակարանաշինություն և քաղաքաշինական այլ խնդիրներ: Մարդկային աղքատության հետ առնչվող հիմնախնդիրների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ Սյունիքի մարզի մարդկային աղքատության հաղթահարման գերակայություններն առնչվում են նաև բնակչության բնակարանային ապահովման հետ:

«Շվեյցարիայի զարգացման և համագործակցության գործակալություն» բարեգործական կազմակերպության միջոցներով կշարունակվի "Սոցիալական տուն՝ աջակից պայմաններով" ծրագրի շրջանակներում Գորիս քաղաքում սոցիալապես անապահով խավի համար 22 բնակարանոց շենքի կառուցումը:

Կշարունակվեն նաև զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:

Նախատեսվում է 2012 թվականին շարունակել Կապան քաղաքում երիտասարդ ընտանիքների համար կառուցվող, 330 բնակարանոց, 3 շենքերի շինարարությունը:

2012թ. ՀՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին մարզում կիրականացվեն 51,482 մլն դրամի շինարարական աշխատանքներ, այդ թվում՝ ք. Սիսիանի Ֆիզկուլտուրնիկների փողոցի թիվ 2 բազմաբնակարան շենքի վթարային 4-րդ մուտքի ուժեղացում և ամրացում՝ 47.239 մլն դրամի և գ. Սառնակունքի հանդիսությունների տան վերանորոգում՝ 4.243 մլն դրամի:

Դատախրավական բարեփոխումներ:

Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ կշարունակվի Կապանի դատարանի շենքի կառուցումը, որի համար 2012 թվականին նախատեսված է կատարել 507,0 մլն դրամի շինարարական աշխատանքներ:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով քաղաքաշինության ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով իրականացնել 3362.0 մլն դրամի ծրագրերը: Նշված ծրագրերից ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել և 2011թ. ՏԱՊ-ում ներառվել են 507.0 մլն դրամի ծրագրեր:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսվում է իրականացնել նաև ՄԶԾ-ով չնախատեսված միջոցառումներ միջազգային կազմակերպությունների կողմից՝ 680.0 մլն դրամ գումարով:

Համայնքային բյուջեներով 2012թ. նախատեսվում է իրականացնել բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայության բնագավառում 69.2 մլն դրամի ներդրումներ:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Քաղաքաշինություն	3,362,067.0	1,256,200.0	-2,105,867.0
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	3,362,067.0	507,000.0	-2,855,067.0
	սեփական միջոցներ	3,362,067.0	507,000.0	-2,855,067.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		680000.0	680,000.0
	համայնքային բյուջե		69,200.0	69,200.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

11. ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

Ճանապարհաշինություն: ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով ճանապարհաշինության ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով իրականացնել 2915.1 մլն դրամի ծրագրերը: Նշված ծրագրերից ՀՀ պետական բյուջեով հաստատվել և 2012թ. ՏԱՊ-ում ներառվել են 1384.2 մլն դրամի ծրագրեր:

Համեմատական

ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Ճանապարհաշինություն	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	սեփական միջոցներ	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

Ջրամատակարարում: ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով ջրամատակարարման ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր միջազգային դոնոր և այլ կազմակերպությունների միջոցներով իրականացնել 3724.0 մլն դրամի ծրագրեր: Նշված ծրագրերից 2012թ. ՏԱՊ-ով կիրականացվեն 129,0 մլն դրամի ծրագրեր, այդ թվում Կապան և Մեղրի քաղաքներում Եվրոպական զարգացման բանկի վարկային ծրագրով՝ 114,0 մլն դրամի ու Ազարակ և Եղվարդ համայնքներում «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» միջազգային բարեգործական կազմակերպության միջոցներով՝ 15,0 մլն դրամի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ցանցերի հիմնանորոգման աշխատանքներ:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Ջրամատակարարում	3,724,000.0	129,000.0	-3,595,000.0
	որից՝			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	0.0	114,000.0	114,000.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ		114,000.0	114,000.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	3,724,000.0	15,000.0	-3,709,000.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

Գազիֆիկացում: ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով գազաֆիկացման ոլորտում 2012թ. նախատեսվել էր ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով իրականացնել 4855.0 մլն դրամի ծրագրեր: Սակայն 2012 թվականի հաստատված բյուջեով մարզի բնակավայրերի գազիֆիկացման համար ֆինանսական միջոցներ չեն նախատեսվել: ՄՁԾ-ով նախատեսված ծրագրերից դուրս 2012 թվականին «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման» ԾՎԿԳ միջոցով կիրականացվեն 422.0 մլն դրամի գազիֆիկացման աշխատանքներ, այդ թվում Խոզնավար համայնքում՝ 129.0 մլն դրամի, Խնածախ համայնքում՝ 130.0 մլն դրամի, Վաղատուր համայնքում՝ 68.0 մլն դրամի, Նորաշնիկի համայնքում՝ 25.0 մլն դրամի և Սպանդարյան համայնքում՝ 70.0 մլն դրամի:

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
	Գազիֆիկացում	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
	որից՝			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

12. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

12.1. Տարածքային կառավարում

«ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N1795 որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կազմակերպական կառուցվածքը ՀՀ կառավարության 2009 թվականի ապրիլի 2-ի N329-Ն որոշմամբ ենթարկվեց փոփոխությունների: 2010 թվականին այս փոփոխությունների դիմամիկան փոքր ինչ շարունակվեց՝ ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունիսի 10-ի N718-Ն որոշմամբ մարզպետարանի աշխատակազմի երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժինը վերակազմավորվեց ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժնի: Մարզպետարանի կառավարման գործող կազմակերպական կառուցվածքը հնարավորություն է տալիս հիմնականում լուծելու առկա հիմնախնդիրները և արդյունավետ կերպով իրականացնելու մարզպետի լիազորությունները: Չնայած դրան, փոփոխությունների դիմամիկան կարող է էլի շարունակվել, քանի որ համակարգն անընդհատ պետք է հարմարեցվի գոյություն ունեցող զարգացումներին:

Մարզի զարգացման ծրագրի իրականացումը դիտարկելու և հսկելու համար մարզպետարանում ձևավորված մոնիտորինգի և գնահատման համակարգը 2012 թվականին կշարունակի գործել: Այն ներկայացված է ՏԱՊ-ի «14.Մոնիտորինգի և գնահատման համակարգ» բաժնում:

Էլեկտրոնային կառավարման բնագավառում հետևյալ պատկերն է՝ Սյունիքի մարզպետարանը հիմնականում ապահովված է ժամանակակից համակարգչային սարքավորումներով, ինտերնետ կապով, ինտերնետում ներկայացված է պաշտոնական նոր կայքով (<http://syunik.gov.am>), մարզպետարանի փաստաթղթաշրջանառությունն իրականացվում է Mulberry էլեկտրոնային կառավարման համակարգով:

2012 թվականին կշարունակվի մարզպետարանի՝ համակարգիչներով և ժամանակակից կապի միջոցներով հագեցվածության գործընթացը, կբարելավվի ինտերնետ կապի որակը, կշարունակվեն տվյալների բազայի համակարգման, տվյալների թարմացման, ինչպես նաև դրանցից օգտվելու մեխանիզմների մշակման աշխատանքները: 2011 թվականին փաստաթղթաշարժի գերակշիռ մասն իրականացվեց Mulberry էլեկտրոնային կառավարման համակարգով: 2012 թվականին նույնպես մարզպետարանը կաշխատի այս համակարգով:

Սյունիքի մարզում 2012 թվականին կշարունակվեն տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգերի կատարելագործման, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության հիմքերի ամրապնդմանն ուղղված միջոցառումները:

Տարածքային կառավարման բնագավառում 2012 թվականին Սյունիքում կիրադործվեն հետևյալ միջոցառումները.

- 1) Մարզպետին օրենսդրությամբ վերապահված լիազորությունների շրջանակներում ֆինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և ճանապարհաշինության, գյուղատնտեսության և

հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջական միջավայրի պահպանության բնագավառներում ՀՀ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացում, ոստիկանության և ազգային անվտանգության, պաշտպանության, կապի, էներգետիկայի, հարկային, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության ու այլ ոլորտներում հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգում

- 2) Սյունիքի մարզպետարանի, հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների, ՏԻՄ-երի, ինչպես նաև ոչ պետական հատվածի փոխհարաբերությունների շարունակական կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում
- 3) Մարզպետարանի և մարզում գործող պետական կառավարման մարմինների միջև տեղեկատվական հոսքերի կարգավորման հայեցակարգի մշակում, որը թույլ կտա միասնականացնել սոցիալ-տնտեսական զարգացման խնդիրներին վերաբերող տվյալները, ստեղծել միասնական տվյալների բանկ, որը կհանդիսանա մարզային կյանքի բոլոր բնագավառների համար պաշտոնական տեղեկատվության աղբյուր: Այս ուղղությամբ հատկապես կարևորվում է ԱՎԾ-ի տարածքային ստորաբաժանումների հետ փոխհարաբերությունների արդյունավետության բարձրացումը:
- 4) Մարզպետարանի կողմից ՏԻՄ-երին տրամադրվող մեթոդաբանական օգնության, դրա տրամադրման մեխանիզմների հստակեցում և դրանց արդյունավետության բարձրացում
- 5) Մարզային զարգացման գործընթացներում Սյունիքի մարզի խորհրդի դերը բարձրացնելուն ուղղված միջոցառումներ՝ անհրաժեշտության դեպքում լրացուցիչ օրենսդրական հիմքեր ապահովելու նպատակով Սյունիքի մարզի խորհրդի գործող իրավասությունների շրջանակի ուսումնասիրություն և առաջարկությունների ներկայացում
- 6) Մարզպետարանի և մարզի հասարակության միջև համատեղ գործողությունների արդյունավետ իրականացման և դրանց հետագա զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ (Սյունիքի մարզպետարանում կուտակվել է մեծ փորձ, որը հիմք է դնում մարզպետարանի և մարզի հասարակության միջև համատեղ գործողությունների արդյունավետ իրականացման և դրանց հետագա զարգացման համար)
- 7) Պաշտոնական տեղեկատվության արխիվացման, պահպանման և դրանից հետագայում օգտվելու հստակ մեխանիզմների մշակում:

12.2. Տեղական ինքնակառավարում

2012 թվականին նույնպես, մարզի 109 համայնքներում կարևորագույն խնդիր է շարունակում հանդիսանալ համայնքների կարողությունների շարունակական բարձրացումը, որի կարևոր գործոններից է համայնքների բյուջեների սեփական

եկամուտների հավաքագրման մակարդակի բարձրացումը: 2012 թվականին կշարունակվեն համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտների լիարժեք հավաքագրմանն ուղղված քայլերը:

2012 թվականին նույնպես մարզպետարանի ուշադրության կենտրոնում կլինի համայնքային զարգացման ծրագրերի իրականացումը: Առավելապես ուշադրություն կդարձվի համայնքային ենթակառուցվածքների (ճանապարհներ, ջրամատակարարման, ջեռուցման, գազամատակարարման համակարգեր, կապի միջոցներ, սոցիալական և կրթական ենթակառուցվածքներ) վերականգնմանն ուղղված ծրագրերի վրա:

Տեղական ինքնակառավարման բնագավառի 2012 թվականի գերակայություններն են.

- 1) Ամրապնդել ու զարգացնել համայնքների բյուջետային կարողությունները, ինչպես նաև բարձրացնել բյուջեների հավաքագրման մակարդակը
- 2) Նպաստել միջհամայնքային համագործակցության ընդլայնմանը, մարզի առանձին համայնքների միավորմանը
- 3) Շարունակել աջակցությունը համայնքներին՝ առկա առաջնահերթ հիմնախնդիրների բացահայտման և դրանց լուծման գործում:

2012 թվականին՝

ՀՀ տարածքային կառավարման նախարար, փոխվարչապետի հրամանի համաձայն մարզի համայնքների շուրջ մեկ երրորդում կշարունակվի իրականացվել վարչական հսկողություն՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության նկատմամբ:

Միաժամանակ իրավական հսկողություն կիրականացվի համայնքներից ստացված ավագանիների բոլոր որոշումների նկատմամբ: Կապահովվեն ոչ իրավաչափ որոշումների նկատմամբ տեղական ինքնակառավարման մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերը:

Նոր ընտրական օրենսգրքի պահանջներին համապատասխան, կապահովվեն մարզի համայնքների մեծ մասում տեղական ինքնակառավարման մարմինների հերթական ընտրությունների նախապատրաստման և անցկացման աշխատանքները՝ համաձայն կազմված ժամանակացույցի: Կազմակերպական օժանդակություն ցույց կտրվի մարզի համայնքների ղեկավարներին՝ ՀՀ Ազգային ժողովի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հերթական ընտրությունների նախապատրաստման՝ օրենքով իրենց վերապահված լիազորությունների պատշաճ իրականացումն ապահովելու ուղղությամբ:

Մեթոդական օժանդակություն կցուցաբերվի նորընտիր տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝ իրենց լիազորությունների ստանձնման ու գործունեության կազմակերպման հարցերում:

Մարզպետարանը, սահմանված կարգով, իր իրավասությունների շրջանակներում ընթացք կտա տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից բարձրացված հարցերին, անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան

առաջարկություններ և միջնորդություններ կներկայացնի ՀՀ կառավարություն և ՀՀ նախարարություններ:

Համակարգված աշխատանքներ կտարվեն համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերում համայնքային ծառայության մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերի ամբողջական իրականացումն ապահովելու ուղղությամբ:

Մարզպետարանի՝ ըստ տարածաշրջանների, համայնքների ղեկավարների և աշխատակազմերի քարտուղարների հետ պարբերաբար կանցկացվեն աշխատանքային խորհրդակցություններ, որոնց ընթացքում կքննարկվեն համայնքային ծառայության պաշտոնների անվանացանկերում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտության, թափուր պաշտոնների համալրման, մրցույթների և ատեստավորման գործընթացների կազմակերպման, համայնքային ծառայողների անձնական գործերի վարման և համայնքային ծառայության մասին ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված մյուս գործառույթների պատշաճ կատարման հարցերը:

2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ մարզում առկա է համայնքային ծառայության 399 պաշտոն, 2011 թվականին վերապատրաստվել է 39 համայնքային ծառայող: Թափուր պաշտոնների համալրման գործընթացը կշարունակվի համայնքային ծառայության մասին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: 2012 թվականին թափուր պաշտոնների համալրման համար կապահովվեն համայնքների կողմից մրցույթների հայտարարման և անցկացման գործընթացները, անհրաժեշտության դեպքում օժանդակություն կցուցաբերվի առանձին համայնքներին՝ «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի երկրորդ պարբերության համաձայն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության համաձայնությամբ մինչև 1000 բնակիչ ունեցող համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերի քարտուղարների պաշտոնների անձնագրերի՝ բարձրագույն կրթության և աշխատանքային ստաժի պահանջների իջեցման վերաբերյալ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն միջնորդություններ ներկայացնելու հարցում:

Կապահովվի համայնքային ծառայության թափուր պաշտոնները համալրելու համար հայտարարված մրցույթների հրապարակայնությունը, աջակցություն կցուցաբերվի համայնքային ծառայողների վերաբերյալ տվյալների թարմացման և ճշգրտման աշխատանքներին:

2012 թվականին աշխատանքներ կտարվեն տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության բարելավման ուղղությամբ: Համայնքների ղեկավարների և աշխատակազմերի աշխատակիցների մասնագիտական գիտելիքների ու աշխատանքային ունակությունների կատարելագործման նպատակով նրանց հետ, ըստ տարածաշրջանների, մարզպետարանի համապատասխան ստորաբաժանումների մասնագետների կողմից կշարունակվեն անցկացվել խորհրդատվական բնույթի սեմինարներ և խորհրդակցություններ:

Սեփական և արտաքին միջոցների ներգրավմամբ մարզի 84 գյուղական համայնքներ արդեն ապահովված են համակարգչային տեխնիկայով, 26 համայնք ունի համայնքային կառավարման տեղեկատվական համակարգ, առաջարկություն է ներկայացվել 2012 թվականին ևս 6 համայնքի ՀԿՏ տրամադրելու համար, շուրջ 60 համայնքներում մշտապես գործում է ինտերնետային կապ, 4 քաղաքային համայնքների

ՀԿՏՀ-ներն արդեն անմիջական փաստաթղթաշրջանառության հնարավորություն ունեն Սյունիքի մարզպետարանի հետ: Համայնքների հետ էլեկտրոնային հեռահաղորդակցման ապահովման ու տեղեկատվության փոխանակման օպերատիվության նպատակով մարզպետարանի օժանդակությամբ բոլոր 109 համայնքներն ունեն էլեկտրոնային հասցեներ: 2012 թվականին կշարունակվեն աշխատանքներ տարվել հնարավորության սահմաններում մարզի էլ ավելի թվով համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերի՝ մարզպետարանի հետ անմիջական էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության ապահովման ուղղությամբ:

Համայնքների ավագանիների դերակատարության ու պատասխանատվության բարձրացման նպատակով կշարունակվի ավագանիներին համապատասխան շենքային պայմաններով ապահովելու գործընթացում համայնքներին ցուցաբերվող օժանդակությունը:

Մարզի համայնքներում հանրային իրազեկման գործընթացն արդյունավետ և օրենսդրության պահանջներին համապատասխան իրականացնելու նպատակով կշարունակվեն ձեռնարկվել միջոցներ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների շրջանակներում տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության հրապարակայնության ապահովման ուղղությամբ:

Մարզպետարանի կայքում պարբերաբար կհրապարակվեն համայնքների ավագանիների կողմից ընդունված որոշումները, համայնքների ղեկավարների գործունեության վերաբերյալ տարեկան և ընթացիկ հաշվետվությունները:

12.3. Քաղաքացիական հասարակություն

2012 թվականին նույնպես՝ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգերի գործունեության կարևոր ուղղություններից մեկը պետք է լինի հասարակության լայն խավերի ընդգրկումը, մասնակցությունը մարզային և համայնքային զարգացման գործընթացներին: Այս հարցը լուծելու համար օրենսդրության առումով բավարար պայմաններ կան, խնդիրը մարդկանց որոշակի հատվածի հոգեբանության, հոգեկերտվածքի և մտածողության վերափոխման մեջ է, որը պետք է իրականացվի պետական, տարածքային կառավարման ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների համապատասխան քայլերի շնորհիվ:

2012 թվականի ընթացքում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների առավել թափանցիկ գործունեությունն ապահովելու նպատակով, մարզպետարանի աշխատակազմի, ՏԻՄ-երի և մարզի հասարակական կազմակերպությունների ջանքերով, նախատեսվում է շարունակել հետևյալ միջոցառումները.

- 1) Մարզի տարածքում գործող ՁԼՄ-ների միջոցով պարբերաբար հաղորդումներ հեռարձակել՝ ներկայացնելով մարզպետի, մարզպետարանի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների գործունեությունը, գոյություն ունեցող հիմնախնդիրները և կատարվող ծրագրերը, պարբերաբար հրապարակել առավել լայն կիրառություն ունեցող օրենքների և նորմատիվ

- իրավական ակտերի, դրանցում կատարվող փոփոխությունների վերաբերյալ հաղորդագրություններ՝ տալով պարզաբանումներ և մեկնաբանություններ
- 2) Պարբերաբար և համակարգված ձևով կազմակերպել մարզպետի, նրա տեղակալների և մարզպետարանում այլ ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող անձանց այցելությունները համայնքներ, որոնք պետք է ուղեկցվեն տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համայնքի բնակչության հետ հանդիպում-քննարկումներով, որոնց ժամանակ մարզի առաջին դեմքերից բնակչությունը հնարավորություն կունենա ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն և բացատրություններ
 - 3) Հասարակական կազմակերպությունների և զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին էլ ավելի մասնակից դարձնել մարզի խորհրդի նիստերին, ինչպես նաև մարզպետարանում ձևավորվող ժամանակավոր հանձնաժողովների աշխատանքներին
 - 4) Հասարակական կազմակերպությունների և համայնքի ակտիվ հասարակական խմբերի ներկայացուցիչներին հրավիրել համայնքների ավագանիների նիստերին
 - 5) կազմակերպել միջոցառումներ ուղղված համայնքների բնակիչների շրջանում իրավունքների և պարտականությունների մասին իրազեկության բարձրացմանը
 - 6) Իրականացնել ծրագրեր՝ ուղղված քաղաքացիների մասնակցության խթանմանը:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում, քաղաքացիական հասարակություն, արտակարգ իրավիճակներ ոլորտներում 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով նախատեսվել էր իրականացնել 190.0 մլն դրամի ծրագրերը, Նշված ծրագրերից ՀՀ պետական բյուջեով 2012թ. հատկացումներ չեն լինելու: Միջազգային կազմակերպությունների և դոնորների միջոցներով մարզում կիրականացվեն 35.3 մլն դրամի ծրագրեր:

Համեմատական				
ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի				
				(հազ. դրամ)
Հ/Հ	Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

	Տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում, քաղաքացիական հասարակություն, արտակարգ իրավիճակներ	190000.0	35,315.0	-154685.0
	<i>որից՝</i>			0.0
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	<i>190000.0</i>	<i>0.0</i>	-190000.0
	սեփական միջոցներ	<i>190000.0</i>		-190000.0
	վարկային միջոցներ			0.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		<i>35,315.0</i>	35,315.0
	համայնքային բյուջե			0.0
	մասնավոր ներդրողներ			0.0

13. ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՑ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

2012 թվականին կշարունակվեն միջոցառումներ ուղղված արտակարգ իրավիճակներից բնակչության և տարածքների պաշտպանությանը: Բնական և տեխնածին աղետների ժամանակ բնակչության պաշտպանվածության խնդիրները մշտապես կգտնվեն մարզպետարանի ուշադրության կենտրոնում: Միջոցներ կծեռնարկվեն մարզում բնական և տեխնածին աղետների ռիսկի նվազեցման համար պահանջվող միջոցառումների պատշաճ իրականացման համար:

2012 թվականի ընթացքում Սյունիքի մարզպետարանի կողմից կազմակերպական առումով օժանդակություն ցույց կտրվի մարզի ղեկավար աշխատողների և մասնագետների 2012 թվականի ուսուցման պլանի համաձայն ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության փրկարար ծառայության ճգնաժամային կառավարման ինստիտուտում վերապատրաստվող աշխատակիցներին:

Ոլորտում առաջնահերթ հիմնախնդիր է շարունակում մնալ քարաթափերի կանխարգելման հարցը: Հիմնախնդրի լուծման հարցում ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանը կիրականացնի հետևյալ գործառույթները.

- 1) համայնքի ղեկավարի ներկայացմամբ բնագավառի համապատասխան ոլորտի պատասխանատու լիազոր մարմնին տեղեկատվության ներկայացում՝ քարաթափերի, դրանց հետ կապված արտակարգ իրավիճակի կամ վտանգի մասին
- 2) անվտանգության ապահովմանն ուղղված առաջնահերթ միջոցառումների կազմակերպում
- 3) գույքագրման, միջոցառումների ծրագրերի մշակման և համապատասխան ոլորտի պատասխանատու լիազոր մարմնին ներկայացման աշխատանքների կազմակերպում
- 4) ՀՀ կառավարության կողմից ֆինանսավորվող աշխատանքների իրականացման կազմակերպում:

14. ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

ՄԶԾ համար կարևորվում է 2012 թվականին իրականացվելիք միջոցառումների մոնիտորինգը և գնահատումը, որն անհրաժեշտ է նաև նպատակային շահագրգիռ կողմերի հետ կապի պահպանման և նրանց տեսակետներն ու կարիքները հաշվի առնելու համար: Մոնիտորինգի և գնահատման հայեցակարգի մշակման, իսկ հետագայում նաև դրա իրականացման նպատակով ՀՀ Սյունիքի մարզպետի 2009թ. փետրվարի 11-ի N25-Ա որոշմամբ հաստատվել է մոնիտորինգի և գնահատման աշխատանքային խմբի կազմը, որտեղ ընդգրկվել են մարզպետարանի ստորաբաժանումների ղեկավարներ և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Խմբի ղեկավարը Սյունիքի մարզպետի տեղակալն է: ՄԳ համակարգը կվերահսկի ՏԱՊ-ի կատարումը և կամփոփի 2012 թվականի գործունեության արդյունքները:

ՄԶԾ մոնիտորինգի համակարգը ներառում է այն բոլոր ցուցանիշները, որոնք հնարավոր կլինի գնահատել մարզային մակարդակով:

Մոնիտորինգի միջանկյալ և տարեկան հաշվետվությունները կպատրաստվեն մարզպետարանի ՄԳ խմբի կողմից:

Միջանկյալ հաշվետվությունը կներառի տրամաբանական հենքի հիման վրա կատարված քաղաքականությունների վերլուծության արդյունքները: Այն կմշակվի 2012 թվականի առաջին կիսամյակում իրականացված և իրականացվելիք միջոցառումների առաջընթացի գնահատման արդյունքում: Միջանկյալ հաշվետվությունը կպատրաստվի 2012 թվականի հուլիս ամսին:

Տարեկան հաշվետվությունը կամփոփի տարվա ընթացքում ՏԱՊ-ով նախատեսված բոլոր միջոցառումների վերաբերյալ ՄԶԾ ՄԳ համակարգից ստացված արդյունքների ամփոփ վերլուծությունները: Այն կպատրաստվի 2013 թվականի հունվար ամսին և կներառի հետևյալ գլխավոր բաժինները.

- 1) ՄԶԾ-ի շրջանակներում իրականացված միջոցառումները, դրանց գծով կատարված ծախսերը, արդյունքները,
- 2) Հաջորդ տարվա հիմնախնդիրները, այդ թվում՝ քաղաքականությունների ուրվագծումը:

ՄԳ տարեկան հաշվետվությունը պատրաստելուց հետո կկազմակերպվի ՄԳ արդյունքներն ամփոփող տարեկան սեմինար-խորհրդակցություն, որին կմասնակցեն ինչպես մարզի խորհրդի, այնպես էլ քաղաքացիական հասարակության և դոնոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները: Տարեկան սեմինար-խորհրդակցությունը կկազմակերպվի մոնիտորինգային գործունեության վերաբերյալ եզրակացությունների քննարկման և տարածման համար:

Սեմինար-խորհրդակցությունը կդիտվի նաև որպես կարևոր մի նախաձեռնություն քաղաքացիական հասարակությունը ՄԶԾ-ի մոնիտորինգի մեջ ընդգրկելու, ինչպես նաև ՄԶԾ-ի հաջողությունները ցուցադրելու և նոր դոնորներ ներգրավելու համար:

Մոնիտորինգի խմբի աշխատանքներին պարբերաբար կհետևի Սյունիքի մարզի խորհուրդը և մարզային զարգացման հանձնաժողովը:

**15. ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ
2012 ԹՎԱԿԱՆԻՆ**

ՄՁԾ իրագործման համար 2012թ. պահանջվող ֆինանսական միջոցները և նրանց ծախսման ուղղությունները գնահատվել են՝ պահանջվող ընդհանուր գումարը կազմել էր ավելի քան 20.732 մլրդ դրամ, այդ թվում ՀՀ պետական բյուջեից հատկացումներ՝ 16.418 մլրդ դրամ, միջազգային կազմակերպություններից և դոնորներից՝ 4.314 մլրդ դրամ:

2012 թվականի ՏԱՊ-ով ֆինանսավորումը կազմելու է ավելի քան 21.726 մլրդ դրամ, այդ թվում ՀՀ պետական բյուջեի հատկացումներ՝ 4.534 մլրդ դրամ, միջազգային դոնոր և այլ կազմակերպությունների հատկացումներ՝ 7.417 մլրդ դրամ, մասնավոր հատվածի ներդրումներ՝ 9.625 մլրդ դրամ և համայնքային ներդրումներ՝ 149.9 մլն դրամ:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի համեմատականը տրված է աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

Համեմատական

**ՀՀ կառավարության 2009թ. հունիսի 26-ի թիվ 782-Ն որոշմամբ հաստատված
ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի
2012թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի**

(հազ. դրամ)

Հ/Հ	Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2012 թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերը	Տարբերությունը
1	2	3	4	5
1	ՓՄՁ և մասնավոր հատված	0.0	5531500.0	5,531,500.0
	<i>որից՝</i>			
1.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ վարկային միջոցներ	0.0	0.0	0.0
1.2	բանկեր, վարկային և միջազգային կազմակերպություններ		5,531,500.0	5,531,500.0
1.3	համայնքային բյուջե			0.0
1.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
2	Սոցիալական ոլորտներ	5,345,435.0	2,119,478.1	-3,225,956.9

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

	<i>որից՝</i>			
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	4,845,435.0	1,768,184.9	-3,077,250.1
	սեփական միջոցներ	4,845,435.0	1,241,065.5	-3,604,369.5
	վարկային միջոցներ	0.0	527,119.4	527,119.4
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	500,000.0	299,268.3	-200,731.7
	համայնքային բյուջե	0.0	52,025.0	52,025.0
	մասնավոր ներդրողներ	0.0	0.0	0.0
2.1	Կրթություն	3,090,815.0	974,889.2	-2,115,925.8
	<i>որից՝</i>			
2.1.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	3,090,815.0	847,607.2	-2,243,207.8
	սեփական միջոցներ	3,090,815.0	796,519.3	-2,294,295.7
	վարկային միջոցներ		51,087.9	51,087.9
2.1.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		95,932.0	95,932.0
2.1.3	համայնքային բյուջե		31,350.0	31,350.0
2.1.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
2.2	Մշակույթ և սպորտ	925,020.0	210,838.0	-714,182.0
	<i>որից՝</i>			
2.2.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	925,020.0	177,963.0	-747,057.0
	սեփական միջոցներ	925,020.0	51,931.5	-873,088.5
	վարկային միջոցներ		126,031.5	126,031.5
2.2.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		13,200.0	13,200.0
2.2.3	համայնքային բյուջե		19,675.0	19,675.0
2.2.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
2.3	Առողջապահություն	1,307,900.0	746,146.7	-561,753.4
	<i>որից՝</i>			
2.3.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	807,900.0	720,214.7	-87,685.4
	սեփական միջոցներ	807,900.0	370,214.7	-437,685.4
	վարկային միջոցներ		350,000.0	350,000.0
2.3.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	500,000.0	25,932.0	-474,068.0
2.3.3	համայնքային բյուջե			0.0
2.3.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
2.4	Սոցիալական պաշտպանություն և երեխաների պաշտպանություն	21,700.0	187,604.3	165,904.3
	<i>որից՝</i>			
2.4.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	21,700.0	22,400.0	700.0
	սեփական միջոցներ	21,700.0	22,400.0	700.0
	վարկային միջոցներ			0.0

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

2.4.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		164,204.3	164,204.3
2.4.3	համայնքային բյուջե		1,000.0	1,000.0
2.4.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
3	Արդյունաբերություն	0.0	9,625,000.0	9,625,000.0
	<i>որից՝</i>			
3.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ վարկային միջոցներ	0.0	0.0	0.0
3.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
3.3	համայնքային բյուջե			0.0
3.4	մասնավոր ներդրողներ		9,625,000.0	9,625,000.0
4	Գյուղատնտեսություն	255,000.0	1,051,220.0	796,220.0
	<i>որից՝</i>			
4.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ վարկային միջոցներ	165,000.0	288,600.0	123,600.0
4.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	90,000.0	762,620.0	672,620.0
4.3	համայնքային բյուջե			0.0
4.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
5	Բնապահպանություն	85,717.8	172,250.1	86,532.3
	<i>որից՝</i>			
5.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ վարկային միջոցներ	85,717.8	50,130.0	-35,587.8
5.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		93,400.0	93,400.0
5.3	համայնքային բյուջե		28,720.1	28,720.1
5.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
6	Քաղաքաշինություն	3,362,067.0	1,256,200.0	-2,105,867.0
	<i>որից՝</i>			
6.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ վարկային միջոցներ	3,362,067.0	507,000.0	-2,855,067.0
6.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		680000.0	680,000.0
6.3	համայնքային բյուջե		69,200.0	69,200.0

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

6.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
7	Ենթակառուցվածքներ	11,494,154.0	1,935,219.0	-9,558,935.0
	<i>որից՝</i>			
	ՀՀ պետական բյուջե, որից	7,770,154.0	1,920,219.0	-5,849,935.0
	սեփական միջոցներ	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	վարկային միջոցներ	4,855,000.0	536,000.0	-4,319,000.0
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	3,724,000.0	15,000.0	-3,709,000.0
	համայնքային բյուջե	0.0	0.0	0.0
	մասնավոր ներդրողներ	0.0	0.0	0.0
7.1	Ճանապարհաշինություն	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	<i>որից՝</i>			
7.1.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	սեփական միջոցներ	2,915,154.0	1,384,219.0	-1,530,935.0
	վարկային միջոցներ			0.0
7.1.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
7.1.3	համայնքային բյուջե			0.0
7.1.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
7.2	Ջրամատակարարում	3,724,000.0	129,000.0	-3,595,000.0
	<i>որից՝</i>			
7.2.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	0.0	114,000.0	114,000.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ		114,000.0	114,000.0
7.2.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	3,724,000.0	15,000.0	-3,709,000.0
7.2.3	համայնքային բյուջե			0.0
7.2.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
7.3	Գազիֆիկացում	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
	<i>որից՝</i>			
7.3.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
	սեփական միջոցներ			0.0
	վարկային միջոցներ	4,855,000.0	422,000.0	-4,433,000.0
7.3.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ			0.0
7.3.3	համայնքային բյուջե			0.0
7.3.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0

8	Տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում, քաղաքացիական հասարակություն, արտակարգ իրավիճակներ	190,000.0	35,315.0	-154,685.0
	<i>որից՝</i>			
8.1	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ	190,000.0	0.0	-190,000.0
	վարկային միջոցներ			0.0
8.2	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ		35,315.0	35,315.0
8.3	համայնքային բյուջե			0.0
8.4	մասնավոր ներդրողներ			0.0
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ 2012թ.	20,732,373.8	21,726,182.2	993,808.4
	<i>որից՝</i>			
	ՀՀ պետական բյուջե, որից սեփական միջոցներ	16,418,373.8	4,534,133.9	-11,884,239.9
	վարկային միջոցներ	11,563,373.8	3,471,014.5	-8,092,359.3
	միջազգային կազմակերպություններ և դոնորներ	4,314,000.0	7,417,103.3	3,103,103.3
	համայնքային բյուջե	0.0	149,945.1	149,945.1
	մասնավոր ներդրողներ	0.0	9,625,000.0	9,625,000.0

2011 թվականին ՄՁԾ իրագործման համար նախատեսվող ֆինանսավորումը կիրականացվի համաձայն Աղյուսակ 2-ում տրված ծավալների:

Աղյուսակ 2

Տեղեկանք

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2010-2013 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. տարեկան աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումների վերաբերյալ

Ը/Ը	Միջոցառման համառոտ բովանդակությունը	Գումարը /հազ. դրամ/	Ֆինանսավորման աղբյուրը
1	2	3	4
ՓՄՁ և մասնավոր հատված			

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

1	ՓՀԷԿ-երի կառուցում և շահագործում	1365000.0	Մասնավոր ներդրողներ
2	Փոքր ու միջին բիզնեսի և գյուղատնտեսության զարգացման վարկային ծրագրեր	4166500.0	Միջազգային կազմակերպություններ և բանկեր
Ընդամենը		5531500.0	
Կրթություն			
1	«Անգեղակոթի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	286625.8	ՀՀ պետական բյուջե
2	«Տեղի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի կառուցում	255975.6	ՀՀ պետական բյուջե
3	«Կապանի թիվ 2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի կառուցում	74024.4	ՀՀ պետական բյուջե
4	«Սիսիանի ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	103551.5	ՀՀ պետական բյուջե
5	Աճանանի դպրոցի տանիքի հիմնանորոգում	2739.3	ՀՀ պետական բյուջե
6	«Գորիսի թիվ 2 դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի վերանորոգում	34519.1	ՀՀ պետական բյուջե
7	«Գորիսի թիվ 5 դպրոց» ՊՈԱԿ-ի շենքի վերանորոգում	27295.7	ՀՀ պետական բյուջե
8	Կապանի թիվ 4 մանկապարտեզի վերանորոգում	3098.8	ՀՀ պետական բյուջե
9	Սիսիանի թիվ 3 մանկապարտեզի վերանորոգում	6918.1	ՀՀ պետական բյուջե
10	Գորիսի մանկավարժական քոլեջի սանհանգույցների նորոգում	1771.0	ՀՀ պետական բյուջե
11	Բնունիսի հիմնական դպրոցի շենքի կառուցում	40325.0	ՀՀ պետական բյուջե, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ
12	Խնածախի դպրոցի հիմնանորոգում	6998.7	ՀՀ պետական բյուջե, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ
13	Գեղանուշի միջնակարգ դպրոցի սպորտդահլիճի վերանորոգում	3764.2	ՀՀ պետական բյուջե, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ

14	Նախադպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում	9600.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
15	Դպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում	12300.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
16	Աջակցություն մարզի նախադպրոցական և դպրոցական հաստատություններին	74032.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
17	Կրթական ծրագրերի իրականացում	31350.0	Համայնքային բյուջե
Ընդամենը		974889.18	
Մշակույթ, սպորտ, երիտասարդության հարցեր			
1	Մարզական և մշակութային միջոցառումների իրականացում	7171.0	ՀՀ պետական բյուջե
2	Ինժոնեռական մշակույթի կենտրոնի շենքի հիմնանորոգում	63764.1	ՀՀ պետական բյուջե, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ
3	ք. Կապանի թանգարանի շենքի վերանորոգում	7538.7	ՀՀ պետական բյուջե
4	ք. Գորիսի Սաթյանի անվան երաժշտական դպրոցի վերանորոգում	7721.9	ՀՀ պետական բյուջե
5	Անգեղակոթի համայնքի կենտրոնի շենքի հիմնանորոգում	62267.4	ՀՀ պետական բյուջե, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ
6	Հալիձորի բերդի վերանորոգում	5000.0	ՀՀ պետական բյուջե
7	Վաղատնի գյուղի Որոտնավանքի վերանորոգում	12500.0	ՀՀ պետական բյուջե
8	Կուրիս գյուղի Սբ.Աստվածածին եկեղեցու նախագծա հետազոտական աշխատանքներ	12000.0	ՀՀ պետական բյուջե
9	Մարզի համայնքներում մարզադաշտերի, խաղահրապարակների հիմնում	13200.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
10	Մշակութային ծրագրերի իրականացում	19675.0	Համայնքային բյուջե
Ընդամենը		210838.0	
Առողջապահություն			

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

1	<Կապանի ԲԿ> ՓԲԸ թերապևտիկ մասնաշենքի վերանորոգում	200000.0	ՀՀ պետական բյուջե, «Համաշխարհային բանկ», ԱՆ ԾԻԳ
2	<<Մեղրու տարածաշրջանային ԲԿ>> ՓԲԸ նոր մասնաշենքի կառուցում	150000.0	ՀՀ պետական բյուջե, «Համաշխարհային բանկ», ԱՆ ԾԻԳ
3	<Սիսիանի բժշկական կենտրոն> ՓԲԸ-ի պոլիկլինիկական մասնաշենքի վերանորոգում	15328.2	ՀՀ պետական բյուջե
4	Մոր և մանկան բժշկական ծառայություն	354886.5	ՀՀ պետական բյուջե
5	Ուսուցողական և խորհրդատվական ծրագրերի իրականացում	25932.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
Ընդամենը		746146.7	
Սոցիալական ապահովություն և երեխաների պաշտպանություն			
1	<<Սոցիալական տուն աջակից պայմաններով>> ծրագրի շրջանակներում Գորիս քաղաքում 22 բնակարանոց շենքի կառուցում	104204.3	Շվեյցարիայի զարգացման և համագործակցության գործակալության
2	Քաղաքային համայնքների մշակութային և սպորտային կենտրոններում թեք հարթակների կառուցում	1000.0	Համայնքային բյուջե, այլ կազմակերպություններ
3	Գործազուրկների մասնագիտական ուսուցման կազմակերպում	15000.0	ՀՀ պետական բյուջե
4	Աշխատավարձի փոխհատուցում գործատուին, հաշմանդամին աշխատանքի տեղավորման նպատակով	7400.0	ՀՀ պետական բյուջե
5	Երեխաների ցերեկային խնամքի կենտրոնների ստեղծում	60000.0	Միջազգային և այլ կազմակերպություններ
Ընդամենը		187604.3	
Քաղաքաշինություն			
1	Կապան քաղաքում երիտասարդ ընտանիքների համար 330 բնակարանոց, 3 շենքերի կառուցում	680000.0	«ԵՊՀ շրջանավարտների միավորում» ՀԿ

2	Կապանի դատարանի շենքի կառուցում	507000.0	ՀՀ պետական բյուջե
3	Քացաքաշինական ծրագրերի իրականացում	69200.0	Համայնքային բյուջե
Ընդամենը		1256200.0	
Ենթակառուցվածքներ			
Ճանապարհաշինություն			
1	Մարզային նշանակության ավտոճանապարհների ձմեռային պահպանում, ընթացիկ պահպանում և շահագործում	105239.0	ՀՀ պետական բյուջե
2	ք. Կապանի Գ.Արզումանյան փողոցի վերանորոգում	82652.0	ՀՀ պետական բյուջե
3	ք. Գորիսի Խորենացու փողոցի ասֆալտապատում	45431.0	ՀՀ պետական բյուջե
4	ք.Սիսիանի Կամոյի փողոցի վերանորոգում	5592.0	ՀՀ պետական բյուջե
5	ք. Մեղրի, Մ-2-Մեղրի մտնող կամրջի ուժեղացում-ընդլայնում	14683.0	ՀՀ պետական բյուջե
6	Պետական խճուղի-Քարահունջ ավտոճանապարհի վերանորոգում	250000.0	ՀՀ պետական բյուջե
7	Մ-17-Նոանաձոր ավտոճանապարհի հողային պաստառի վերականգնման աշխատանքներ	180000.0	ՀՀ պետական բյուջե
8	Միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների ձմեռային պահպանում, ընթացիկ պահպանում և շահագործում	700622.0	ՀՀ պետական բյուջե
Ընդամենը		1384219.0	
Ջրամատակարարում			
1	Կապան քաղաքում խմելու ջրագծի հիմնանորոգում	70000.0	ՀՀ պետական բյուջե, Եվրոպական զարգացման բանկ
2	Մեղրի քաղաքում խմելու ջրագծի հիմնանորոգում	44000.0	ՀՀ պետական բյուջե, Եվրոպական զարգացման բանկ
3	Ագարակ և Եղվարդ համայնքներում ջրամատակարարման ցանցերի	15000.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ

	հիմնանորոգում		
Ընդամենը		129000.0	
Գազիֆիկացում			
1	Խողնավար, Խնածախ, Վաղատուր, Սպանդարյան և Նորաշենիկ համայնքների գազիֆիկացում	422000.0	ՀՀ պետական բյուջե, ՀՀ Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացում» ԾՎԿԳ
Ընդամենը		422000.0	
Ընդամենը ենթակառուցվածքներ		1935219.0	
Արդյունաբերություն			
1	Հանքարդյունաբերության զարգացում	1155000.0	«Հեռ-Էքս» ՍՊԸ
2	Հանքարդյունաբերության զարգացում	8395000.0	«Դենո Գոլդ Մայնինգ Քամինի» ՓԲԸ
3	Ցեմենտի արտադրության կազմակերպում	75000.0	«Քարաշեն ցեմենտ» ՍՊԸ
Ընդամենը		9625000.0	
Գյուղատնտեսություն			
1	Գորիսի և Սիսիանի տարածաշրջանների 40 համայնքներում անասնապահության զարգացման ծրագիր	500000.0	Շվեյցարիայի Զարգացման և Համագործակցության Գործակալություն
2	Շուկաներ Մեղրիի համար ծրագրի իրականացում	240000.0	Շվեյցարիայի Զարգացման և Համագործակցության Գործակալություն
3	Ոռոգման համակարգերի հիմնանորոգում	284600.0	ՀՀ պետական բյուջե
4	Կրծողասպան /դեռատիզացիոն/ աշխատանքների իրականացում	4000.0	ՀՀ պետական բյուջե
5	Մրգերի և հատապտուղների հավաքման կետի ստեղծում	13500.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
6	Արհեստական սերմնավորման կայանների ստեղծման ծրագիր	4560.0	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ

7	Փակ գրունտում /ջերմոցային/ մշակարույսերի աճեցման ծրագիր	4560.0	«Վորլդ Վիժն ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
Ընդամենը		1051220.0	
Բնապահպանություն			
1	Շիկահողի կենսոլորտային արգելոցի և շրջակա համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի իրականացում	20000.0	Գերմանական KFW բանկ
2	Խոսատուփ և Ջանգեղուր արգելավայրերի ստեղծման ծրագրի իրականացում	23400.0	Վայրի բնության համաշխարհային հիմնադրամ
3	«Շիկահող» պետական արգելոցի, «Սոսիների պուրակ» և «Ջանգեղուր» պետական արգելավայրերի պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարման ծրագրեր	50130.0	ՀՀ պետական բյուջե
4	Շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրների վերաբերյալ ծրագրերի իրականացում	50000.0	ԵԱՀԿ Սյունիքի մասնաճյուղ
5	Բնապահպանական ծրագրերի իրականացում	11464.0	Համայնքային բյուջե
6	Կապան և Սյունիք համայնքներում բնապահպանական ծրագրերի իրականացում	17256.1	Համայնքային բյուջե
Ընդամենը		172250.1	
Տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում և քաղաքացիական հասարակություն			
1	Համայնքների հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների իրականացում	35315.0	«Վորլդ Վիժն ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ
Ընդամենը		35315.0	

Ընդամենը 2012թ. տարեկան աշխատանքային պլանով	21726182.2	
--	-------------------	--

16. ՀԱՎԵԼԱԾՆԵՐ
ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ 2010-2013 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆԻ
ՏՐԱՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԵՆՔ

1. ՓՄՁ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
<p>Ռազմավարական նպատակ</p> <p>Ձեռնարկատիրական գործունեությանն առնչվող իրավաօրենսդրական ակտերի և դրանցում տեղի ունեցող փոփոխությունների վերաբերյալ մարզի գործարարների շրջանակներում տեղեկատվության տարածման միջոցառումների իրականացում, աջակցություն սկսնակ գործարարներին և ՓՄՁ սուբյեկտներին վարկային երաշխավորությունների տրամադրման գործընթացում</p>	<p>ՓՄՁ ՋԱԿ-ի Սյունիքի մարզի ներակայացուցչությունների հետ համատեղ տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցության տրամադրում մարզի ՓՄՁ սուբյեկտներին</p>	<p>Զարգացման ծրագրերի և վերլուծության բաժին, ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն, ՊՄՁ ՋԱԿ</p>	<p>ՏԻՄ ղեկավարների աջակցությունը և մասնակցությունը գործընթացին</p>
<p>Ծրագիր 1.</p> <p>ՓՄՁ պետական աջակցության տարեկան ծրագրերի հասանելիության ապահովում</p>	<p>Մարզի բոլոր համայնքներում ՓՄՁ պետական աջակցության տարեկան ծրագրերի հասանելիությունը ապահովված է</p>	<p>Զարգացման ծրագրերի և վերլուծության բաժին, ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն, ՊՄՁ ՋԱԿ</p>	<p>Մարզի ՏԻՄ ղեկավարների կողմից ՓՄՁ ՋԱԿ-ի ներկայացուցչությունների գործառույթների իրականացում</p>
<p>Ծրագիր 2.</p> <p>Աջակցություն ՓՄՁ ՋԱԿ-ի մարզային մասնաճյուղերում դասընթացների կազմակերպմանը</p>	<p>Դասընթացների կազմակերպում սկսնակ ձեռներեցիների համար Կապանում և Սիսիանում</p>	<p>Զարգացման ծրագրերի և վերլուծության բաժին, ՊՄՁ ՋԱԿ</p>	<p>Գյուղական համայնքների շահառուների տեսակարար կշռի մեծացում ՓՄՁ աջակցության տարեկան պլանում</p>
<p>Ծրագիր 3.</p> <p>ՓՄՁ սուբյեկտներին վարկային երաշխավորությունների տրամադրում</p>	<p>ՓՄՁ սուբյեկտներին վարկային երաշխավորությունների տրամադրում</p>	<p>ՊՄՁ ՋԱԿ</p>	

Ծրագիր 4. Սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցություն	Սկսնակ գործարարներին աջակցություն	ՊՄՁ ԶԱԿ	
---	-----------------------------------	---------	--

2.ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

2.1 Կրթություն

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
Ոլորտային նպատակ՝ Բարձրացնել կրթական ծառայությունների մատչելիությունը և որակը Սյունիքի մարզում	1. Համախառն ընդգրկվածությունը հիմնական դպրոցում - 99.5 % 2. Աշակերտ - ուսուցիչ հարաբերակցությունը՝ հանրակրթության բնագավառում- 7 :1 3. 3-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական հաստատություններում ընդգրկվածության տեսակարար կշիռը այդ տարիքի երեխաների ընդհանուր թվում – 75.61% 5. Հանրակրթական ծառայությունների որակից աշակերտների և ծնողների բավարարվածության	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն	Կրթության համար պետական բյուջեի ծախսերը շարունակելու են աճել համաձայն ՀՀ կառավարության ծրագրային ցուցանիշների: Ֆինանսական միջոցները բաշխված են և ժամանակին հատկացված:

	աստիճան - 93%		
Ծրագիր 1. Դպրոցների շենքային պայմանների բարելավում և նյութատեխնիկական բազայի արդիականացում:			
1.1 Դպրոցական շենքերի վերանորոգում	Անգեղակոթի միջնակարգ դպրոցի, Տեղի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցի, Կապանի թիվ 2 և Սիսիանի ավագ դպրոցների հիմնանորոգում՝ 720177.319 դրամ	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն, Քաղաքաշինության նախարարություն	Կառավարության կողմից դպրոցական շենքերի վերանորոգման և նյութատեխնիկական բազայի համալրման նպատակով հատկացվող ֆինանսական միջոցների հաշվին:
Ծրագիր 2. Ուսուցչական անձնակազմի որակավարման բարձրացում, ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող կապերի սերտացում			
2.1 Ուսուցիչների մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացների պարբերաբար կազմակերպում, կրթության օրենսդրության մասին իրազեկում	Որակավորման բարձրացման, մեկ կամ մեկից ավելի թեմատիկ ուղղվածությամբ վերապատրաստման դասընթացների մասնակցած ուսուցիչների թիվ- 1500 Համակարգչին տիրապետող ուսուցիչների թիվ -1400	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն, «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ	Ուսուցիչների վերապատրաստումը կառավարության ուշադրության կենտրոնում է և իրականացվում է ՀԲ «Կրթության որակ և համապատասխանության» վարկային ծրագրի շրջանակում, ինչպես նաև «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին
2.2 Դասավանդման համագործակցային և մանկավարժական նոր մեթոդների ուսուցում	ՏՁԾ 24 համայնքի նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների դաստիարակների և ուսուցիչների համար ուսուցման նոր մեթոդների վերաբերյալ դասընթացների կազմակերպում և անցկացում	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն, «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին
Առաջնահերթ միջոցառումներ Մարզային ենթակայության բոլոր հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ուսուցիչների վերապատրաստման նախնական հայտերի կազմում և ներկայացում ՀՀ ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտ	Առաջնահերթ միջոցառումներ ՏՁԾ 24 համայնքի նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների դաստիարակների և ուսուցիչների համար դասավանդման համագործակցային և մանկավարժական նոր		

մեթոդների ուսուցման վերաբերյալ դասընթացների կազմակերպում	Ծրագրի ներդրման ֆինանսական արժեքը կազմում է 415000 դրամ		
<p>2.5 Ուսուցիչների պարտադիր ատեստավորման կազմակերպում «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան ուսուցիչների առաջին ատեստավորումն իրականացնելու նպատակով կազմել և ՀՀ ԿԳՆ ներկայացնել ատեստավորվողների ցուցակներն ու տվյալները</p>	Ատեստավորման ենթակա է 439 ուսուցիչ	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն,	«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին և ժամանակացույցին համապատասխան
Ծրագիր 3. Դպրոցների ինքնակառավարման կարողությունների բարձրացում			
<p>3.1 Հանրակրթական դպրոցների ղեկավարների կառավարման հմտությունների զարգացում, «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան դպրոցի տնօրենների վերապատրաստում և ատեստավորում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Հիմք ընդունելով «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներն ու ժամանակացույցը նախապատրաստական աշխատանքներ իրականացնել դպրոցի տնօրենների վերապատրաստում և ատեստավորում իրականացնելու համար</p>	Որակավորման բարձրացման և վերապատրաստման դասընթացների մասնակցած ղեկավարների թիվը կորոշվի ՀՀ ԿԳՆ հետ համատեղ	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն,	Դպրոցների ղեկավար կադրերի վերապատրաստումը կառավարության ուշադրության կենտրոնում է և իրականացվում է ՀԲ «Կրթության որակ և համապատասխանության» վարկային ծրագրի շրջանակում, ինչպես նաև «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին և ժամանակացույցին համապատասխան
3.2 Աշակերտական խորհուրդների անդամների համար դասընթացների կազմակերպում՝	Մարզի ՏՁԾ-24 համայնքների դպրոցների աշակերտական խորհուրդի անդամների հետ դասընթացների կազմակերպում և	Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն, «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ	«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին

<p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Մարզի ՏՁԾ-24 համայնքների դպրոցների աշակերտական խորհուրդի անդամների հետ դասընթացների կազմակերպում և անցկացում, աջակցություն նույն համակազմին առնվազն 2 ծրագրերի նախաձեռնության համար</p>	<p>անցկացում,</p> <p>Ծրագրի ներդրման ֆինանսական արժեքը կազմում է 28500000 դրլար</p>		
<p>Ծրագիր 4. Դպրոցականների ամառային հանգստի կազմակերպում</p>			
<p>4.1 Սոցիալապես անապահով, ծնողազուրկ, բազմազավակ ընտանիքների ամառային հանգստի կազմակերպում:</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Մարզի սոցիալապես առավել անապահով երեխաների ցուցակների ճշգրտում, ծնողների հետ հանդիպման կազմակերպում, տարրական հիգիենայի կանոնների իրազեկում, վերջնական ցուցակների ներկայացում</p>	<p>Ամառային հանգստի մանկական առողջարարական ճամբարներ մեկնած աշակերտների թիվ - 280</p> <p>Ծրագրի ներդրման ֆինանսական արժեքը ՏՁԾ 24 և 3 գյուղական համայնքների «Կանաչ ճամբարներ»-ի համար կազմում է 37400 ԱՄՆ դրլար</p>	<p>Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն</p>	<p>ՀՀ կառավարության ամենամյա ծրագրի համաձայն և «Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին</p>
<p>Ծրագիր 5. Ներառական կրթության համակարգի զարգացում</p>			
<p>5.1 Հատուկ կրթության և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ուսուցման նպաստավոր պայմանների ստեղծում, դասընթացների կազմակերպում, ներառական կրթության իրականացնող դպրոցների ցանկի ընդլայնում</p>	<p>ներառական կրթության իրականացնող դպրոցների ցանկի ընդլայնում:</p>	<p>Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն</p>	<p>«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին</p>

<p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Մարզի 4 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ներառական կրթության արմատավորում, երեխաների կարիքի համապատասխան շինարարական որոշ աշխատանքների իրականացում: ԿԱԻ Գորիսի մասնաճյուղի միջոցով դասընթացների կազմակերպում</p>			
<p>Ծրագիր 6. Նախադպրոցական կրթության համակարգի զարգացում՝ հատկապես գյուղական համայնքներում</p>			
<p>6.1 Նախադպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Երկու մանկապարտեզների վերանորոգում Կապան քաղաքում</p>	<p>Ծրագրի ներդրման ընդհանուր արժեքը կազմում է 9600000 դրամ</p>	<p>Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն</p>	<p>Պետությունը հետևողական է նախադպրոցական կրթության օրենքի կիրարկման ենթաօրենսդրական ակտերի մշակման և գործարկման հարցում</p> <p>«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին</p>
<p>6.4 Նախադպրոցական հաստատություններին այլ ծառայությունների մատուցում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Աջակցություն գործընթացին</p>	<p>Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված միջոցառում SՁԾ-24 համայնքներում</p> <p>Ծրագրի ներդրման ֆինանսական արժեքը կազմում է 7600000</p>	<p>Կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն</p>	<p>«Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ» ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին</p>

2.2 Մարզական, մշակույթի և արտադարձական հաստատությունների ենթակառուցվածքների բարելավում և նյութատեխնիկական բազայի արդիականացում

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
<p>Ռազմավարական նպատակ</p> <p>Մարզում մշակույթի դերի բարձրացում, մշակութային ժառանգության պահպանում, մարզամշակութային միջոցառումների իրականացում</p> <p>Ծրագիր 1. Մշակույթի և մարզական հաստատությունների շենքերի հիմնանորոգում և նյութատեխնիկական բազայի բարելավում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Շինարարական աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>Հիմնանորոգվող մշակութային օբյեկտներ</p> <p>/ Կապանի երկրագիտական թանգարան, Գորիսի Սաթյանի անվան երաժշտական դպրոց, Խնձորեսկի մշակույթի կենտրոն, Հալիձոր Բերդի նորոգում, Որոտնավանքի վերանորոգում, Կուրիս գյուղի Սբ Աստվածածին եկեղեցու նախագծահետազոտական աշխատանքների կատարում:</p> <p>Ծրագրի իրագործման համար պետական</p>	<p>ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն /մշակույթի և սպորտի բաժին/</p>	<p>ՀՀ պետական բյուջե,</p> <p>ՀՀ սոցներդրումների հիմնադրամ,</p>

<p>Ծրագիր 2</p> <p>Մարզի մի շարք համայնքներում խաղահրապարակների, մարզադաշտերի ստեղծում, կապան քաղաքի մի քանի թաղամասերում հանգստի գոտիների բարեկարգում, հանդիսությունների սրահի կահավորում :</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Շինարարական աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>բյուջեով կպահանջվի 107,96 մլն. դրամ</p> <p>Մարզի մի շարք համայնքներում խաղահրապարակների, մարզադաշտերի հիմնում, խաղասարքերի տեղադրում, հանգստի գոտիների բարեկարգում: Ծրագրի իրագործման համար կպահանջվի 13,2 մլն. դրամ</p>		<p><<Վորլդ Վիժն Ինթերնեյշնլ>> ՄԲԿ-ի միջոցների հաշվին</p>
<p>Ծրագիր 3</p> <p>Մշակութային և սպորտային միջոցառումների կազմակերպում</p>	<p>Մարզային մշակութային միջոցառումների կազմակերպում</p> <p>ա) մարզային և հանրապետական փառատոնների կազմակերպում</p>	<p>ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան կրթության, մշակույթի և սպորտի վարչություն /մշակույթի և սպորտի բաժին/, մարզի համայնքներ</p>	<p>ՀՀ պետական բյուջե, ակնկալվում է նաև այլ դոնորների մասնակցությունը միջոցառումների իրագործման գործում</p>

	<p>բ) ցուցահանդեսների կազմակերպում</p> <p>գ) համերգային և թատերական ծրագրերի իրականացում</p> <p>դ) տոնախմբությունների կազմակերպում</p> <p>ե) գիտաժողովների անցկացում</p> <p>զ) հուշամրցաշարերի անցկացում</p> <p>է) ստուգատեսների անցկացում</p> <p>ը) առաջնությունների կազմակերպում</p> <p>թ) մարզային հանրապետական փառատոնների կազմակերպում</p> <p>Մարզային սպորտային միջոցառումների</p>		
--	--	--	--

	<p>անցկացում</p> <p>ա) հուշամրցաշարերի, սոստուգատեսների, առաջնությունների անցկացում</p> <p>բ) մարզական փառատոնների կազմակերպում</p> <p>գ) հանրապետական մրցումների մասնակցության ապահովում</p> <p>Ծրագրի իրագործման համար նախատեսվում է 7,171 մլն. դրամ</p>		
--	--	--	--

2.3. Առողջապահություն

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/նախադրյալներ/
<p>Ռազմավարական նպատակ 1 Բժշկական արդյունավետություն բարձրացում</p>			

<p>Ծրագիր 1 Արտահիվանդանոցային բ.օգ. որակի բարելավում 1.1 Մարզում առողջության առաջնային պահպանման որակի և մատչելիության բարձրացում՝ ամբողջ մարզի տարածքում ընտանեկան բժշկի ինստիտուտի կայացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ընտանեկան բժիշկների որակյալ ծառայություններից օգտվող բնակչության տեսակարար կշիռը (82%) • համ. ազգային օրացույցի ըստ տարիքի ազգաբնակչության ընդգրկվածությունը պատվաստումներում /92-95%/ • սկրինինգային ծրագրերի՝ /զարկերակային ճնշման չափում, կրծքագեղձի, արգանդի վզիկի, շականակագեղձի/ ազգաբնակչության ընդգրկվածությունը ըստ տարիքի /88-92%/ • առողջ երեխային վարման ծավալի ապահովում/100%/ • ՄՀԻՎ ապահովում ամբուլատոր պայմաններում /100%/ • նորածինների կրծքով սնուցման ընդգրկվածություն/90% • Ընտանեկան բժշկի կողմից առողջ ապրելակերպի քարոզչություն /100%/ 	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության ն բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում</p>
<p>1. 2 Արտահիվանդանոցային դիսպանսերային և նեղ մասնագիտական բուժօգնության որակի և մատչելիության բարձրացում /էնդոկրինոլոգիական, ինֆեկցիոն, հոգեբուժական, սրտաբանական, տուբերկուլյոզային, մաշկավեներաբանական, արյունաբանական, մանկաբարձգինեկոլոգիական/ ամբողջովին ընդգրկելով մարզի տարածքի գյուղական և քաղաքային համայնքներում բնակվող ազգաբնակչությանը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ա/էնդոկրինոլոգիական ծառայության գծով՝ կոմատոզ վիճակով հոսպիտալիզացիայի ցուցանիշի նվազում /K=0/, դիաբետով հաշվառված հիվանդների առաջնակի հաշմանդամության մակարդակի իջեցում, գլյուկոմետրիայի կատարման մակարդակի • գ/ուռուցքաբանական՝ վաղ հայտնաբերված հիվանդների թիվը ընդհանուրի մեջ/ 50-60%/ • դ/ սրտաբանական ծառայությունների գծով՝ բարդություններով հոսպիտալիզացված հիվանդների թիվը հաշվառված հիվանդների թվին /K=0/ • ե/գյուղերում և քաղաքներում դիսպանսերային սպասարկման մեջ ընդգրկված ազգաբնակչության հավասար տեսակարար կշիռ • ժ/հղիների վաղ ընդգրկման , սեռավարակների նկատմամբ հղիների հետազոտման, վաղաժամ ծնդաբերության բացառման, հետծննդյան շրջանում ծննդկանների ընդգրկման, կանանց կոնսուլտացիայի կողմից Պապ-տեսթի մեջ կանանց ընդգրկվածության, 15 տարեկան աղջիկների զարգացման 	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության ն բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում</p>

	<p>գնահատման ընդգրկվածության, սկրիինգային ցուցանիշներ%/</p> <ul style="list-style-type: none"> • գ/նեղ մասնագիտական գծով համատեղելիության գործակիցը դարձնել 0 		
<p>1.3 Անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովման գործընթացի որակի և մատչելիության բարձրացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովվող ազգաբնակչության շրջանում մերժված դեպքերի նվազում 	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում, հումանիտար օգնություն</p>
<p>1.4 Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտությունների որակի և մատչելիության բարձրացում մարզի ամբողջ ազգաբնակչության համար</p> <p><i>Առաջնահերթ միջոցառումներ</i> Արտահիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով մատուցված ծառայությունների որակի ապահովում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ա/ ախտորոշիչ մասնագետների համատեղելիության գործակիցը դարձնել 0 • բ/ գյուղական համայնքներում արտագնա ախտորոշիչ այցելությունների հաճախականության բարձրացում • Ծրագրի իրականացման համար կպահանջվի 800.0 մլն. դրամ 	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում</p>
<p>Ծրագիր 2 Հիվանդանոցային /երկրորդ մակարդակի/ ծառայությունների որակի և մատչելիության բարձրացում</p>			

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

<p>2.1. մոր և մանկան առողջության պահպանման ծառայությունների բարելավում</p>	<p>ա/ պերինատալ մահացության ցուցանիշի նվազում /մինչև 10 պր. Կապանի և Սիսիանի, Մեղրու տարածաշրջան. ԲԿ-ներում/, բ/ մայրական մահացության բացակայություն գ/ մանկական հիվանդանոցային բուժօգնության բարեփոխումներ</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջ ապահովության բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում, ԱՄՆ ՄՁԳ</p>
<p>2.2 Երկրորդ մակարդակի հիվանդանոցային ծառայության որակի և մատչելիության բարելավում</p>	<p>ա/ հիվանդանոցային մահաբերության ցուցանիշի նվազում % բ/ հիվանդի բուժման միջին տևողության նվազում/ մահճ.-օր/ գ/ վիրաբուժական գործունեության ակտիվության բարձրացում% դ/ պլանային և անհետաձգելի վիրաբուժության համաչափ զարգացում ե/ հետվիրահատական բարդությունների նվազում % զ/ կլինիկական և ախտաբանաանատոմիական ախտորոշումների չհամընկնելու հաճախականության նվազում % է/ սուր սիրտանոթային ախտորոշմամբ հիվանդների առաջնակի հաշմանդամության և մահացության ցուցանիշի նվազում թ/ օնկոլոգիական ախտորոշումով հիվանդների պարբերական բուժման արդյունավետության բարձրացում / 5-ամյա ապրելիության ցուցանիշի բարձրացում/:</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջ ապահովության բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում, համավճարներ ից և վճարովի ծառայությունից գոյացած միջոցներ, ԱՄՆ ՄՁԳ</p>

<p>2.3 շտապ օգնության ծառայությունների բարելավում</p> <p><i>Առաջնահերթ միջոցառումներ</i> Հիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով մատուցված ծառայությունների որակի ապահովում</p>	<p>ա/առավելագույն ժամկետը /30 րոպեն /կանչը ստանալուց հետո մինչև սպասարկումը գերազանցող կանչերի թվի բացառում բ/ սպասարկված մասնագիտացված կանչերի տեսակարար կշիռը բարձրավում գ/ կրկնակի կանչերի տեսակարար կշռի նվազում</p> <p>Ծրագրի իրականացման համար կպահանջվի 859.39 մլն դրամ</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջ ապահովության բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից բժշկական սպասարկման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում, Ա ՄՆ ՄՁԳ</p>
<p>Ռազմավարական նպատակ 2 Բժշկական հաստատությունների ռեսուրսների բարելավում</p>			
<p>Ծրագիր 1 Բուժ. հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ շինարարական աշխատանքների նկատմամբ հսկողություն</p>	<p>-ա/«Կապանի ԲԿ» թերապևտիկ մասնաշենքի վերակառուցում, -բ/«Մեղրու տարածաշրջանային ԲԿ» նոր մասնաշենքի կառուցում</p> <p>գ/«Սիսիանի ԲԿ» պոլիկլինիկական մասնաշենքի վերակառուցման ավարտ</p> <p>Ծրագրի իրականացման համար կպահանջվի 365.3 մլն դրամ</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության բաժին/</p>	<p>ՀՀ պետական բյուջե, Համաշխարհային բանկի վարկային ծրագիր</p>
<p>Ծրագիր 2 Բուժհաստատությունների տեխնիկական ռեսուրսների բարելավում</p>	<p>ա/ բժշկական կենտրոնների մանկական բաժանմունքների հագեցում ժամանակակից սարքավորումներով բ/նորաձևային բաժինների հագեցում նեոնատալ սարքավորումներով գ/շտապ օգնության ծառայության բժշկական</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության բաժին/</p>	<p>ԱՄՆ ՄՁԳ</p>

<p><i>Առաջնահերթ միջոցառումներ</i> Բուժ. սարքավոր. ռացիոնալ տեղադրման նկատմբ. հսկող.</p>	<p>սարքավորումներով և տրանսպորտային միջոցներով հագեցում Ծրագրի իրականացման համար կպահանջվի 300.0 մլն դրամ</p>		
<p>Ծրագիր 3 Բուժհաստատությունների կադրային ռեսուրսների բարելավում</p> <p><i>Առաջնահերթ միջոցառումներ</i> Հսկողություն մասնագիտացված բժիշկների մարզում աշխատանքի տեղավորման գործընթացում</p>	<p>ա/Նեղ մասնագիտակա հետդիպլոմային նպատակային կրթում պետական պատվերի շրջանակներում բ/ԱԱՊ ոլորտի բժիշկների և միջին բուժանձնակազմի շարունակական կրթում <<Տուբերկուլոզի դեմ պայքարի>>, Մալարիա, ՄԻԱՎ-ի ազգային ծրագրի շրջանակներում գ/ Հիվանդանոցներում աշխատող մանկաբուժների և միջին բուժանձնակազմի կրթում մանկական հիվանդանոցային բուժօգնության բարելավման ծրագրի շրջանակներում</p> <p>դ/ Շտապ օգնության անձնակազմի վերապատրաստում արդիականացման ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի իրականացման համար կպահանջվի 50 մլն. դրամ</p>	<p>Առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություն/առողջապահության բաժին/</p>	<p><<Գլոբալ>> հիմնադրամ, ԱՄՆ ՄՁԳ</p>

2.4. Սոցիալական պաշտպանություն, երեխաների իրավունքների պաշտպանություն

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
1. Ոլորտային նպատակ՝	1. Սոցիալական ծառայությունների հասցեականությունից սոցիալապես	Սոցիալական ապահովության բաժին	Սոցիալական պաշտպանության ոլորտը ՀՀ կառավարության ուշադրության

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
Բարձրացնել սոցիալական ծառայությունների մատչելիությունը և որակը մարզում	<p>1. Խոցելի բնակչության բավարարվածության աստիճան, 65%</p> <p>2. Ծառայության որակից սոցիալապես խոցելի խմբերի բավարարվածության աստիճան, 65%</p> <p>3. Աշխատանքի տեղավորված գործազուրկների տեսակարար կշիռը, 3 %</p>		<p>Կենտրոնում է</p> <p>Ֆինանսական միջոցները բաշխված են և ժամանակին հատկացված</p>
Ծրագիր 1. Բնակչության սոցիալական ծառայությունների ընդլայնում, որը կնպաստի խոցելի խմբերի համար մատուցվող ծառայությունների բազմազանությանը			
1.1 Խնամողների վերապատրաստում հաշմանդամների, ծերերի խնամքը, այդ թվում տնային խնամք իրականացնելու	Մարզում խնամողների մասնագիտական վերապատրաստում անցած կամավորների թիվը 15	Սոցիալական ապահովության բաժին	<p>Միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը ակնկալվում է դրոշմ կազմակերպություններից</p> <p>Անհրաժեշտ փորձ և հմտություններ ունեցող սոցիալական ծառայություններ</p>

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
համար			մատուցողների /պետական, ոչ կառավարական/ առկայություն Պետական և ոչ պետական կազմակերպությունների միջև համագործակցության բարձր աստիճան
1.2 Սոցիալապես անապահով ընտանիքների անդամների սննդապահովում	Հումանիտար ճաշարանների կողմից սպասարկվող բնակչության թվաքանակը 500	Սոցիալական ապահովության բաժին	Անհրաժեշտ փորձ և հմտություններ ունեցող սոցիալական ծառայություններ մատուցողների /պետական, ոչ կառավարական / առկայություն
1.3 Ծերերի խնամքի ծառայությունների իրականացում	Բացի պետական տրանսֆերտներից խնամքի ծառայություններից օգտվող ծերերի թիվը 10	Սոցիալական ապահովության բաժին	Պետական և ոչ պետական կազմակերպությունների միջև համագործակցության բարձր աստիճան
1.4 Հաշմանդամներին վերականգնողական, պրոտեզաօրոպետ պարագաներով և տեխնիկական այլ միջոցներով ապահովում	Վերականգնողական և տեխնիկական անհրաժեշտ այլ միջոցներ ստացած հաշմանդամների թիվը 400	Սոցիալական ապահովության բաժին	Պետական և ոչ պետական կազմակերպությունների միջև համագործակցության բարձր աստիճան

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
1.5 Տարբեր սպորտային միջոցառումներ մարզային մաշտաբով և պարաօլիմպիկ խաղերի անցկացում մարզում	Ծառայությունից օգտվող հաշմանդամների թիվը 65	Սոցիալական ապահովության բաժին	Միջոցառումների իրականանացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը ակնկալվում է դոնոր կազմակերպություններից
1.6 Հաշմանդամների համար շրջակա միջավայրի մատչելիության ապահովումը	Քաղաքային համայնքներում թեք հարթակների կառուցում	Սոցիալական ապահովության բաժին	Միջոցառումների իրականանացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը ակնկալվում է դոնոր կազմակերպություններից
1.7 Հաշմանդամների համար առողջարանների ուղեգրերի ձեռքբերում	Ծառայությունից օգտվող հաշմանդամների թիվը 60	Սոցիալական ապահովության բաժին	Պետական և ոչ պետական կազմակերպություններ
1.8 Գործազուրկների համար մասնագիտական վերապատրաստման միջոցառումների կազմակերպում	Մասնագիտական ուսուցումն ավարտածների թվաքանակը՝160, նրանցից աշխատանքի տեղավորվածներ՝30	Սոցիալական ապահովության բաժին	Մասնագիտական ուսուցում կազմակերպելու համար ակնկալվում է ֆինանսավորում դոնոր կազմակերպություններից
1.9 Հաշմանդամ երեխաների առողջավերականգնողական	Մարզում հաշվառված են 475 հաշմանդամ երեխաներ, որոնց համար չկան համապատասխան	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժին, մարզի ՀԿ-ներ	Միջոցառումների իրականանացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը ակնկալվում է դոնոր

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԱԶԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
ցերեկային կենտրոնի ստեղծում Կապանի տարածաշրջանում	Ծառայություններ: 200 երեխաներ կստանան համապատասխան ծառայություններ		կազմակերպություններից: Անհրաժեշտ փորձ և հմտություններ ունեցող սոցիալական ծառայություններ մատուցողների /պետական, ոչ կառավարական համագործակցության/ առկայություն
1.10 Չորս և ավելի երեխաների ունեցող ընտանիքների ֆինանսական աջակցություն	Մարզում հաշվառված 320 չորս և ավելի երեխաներ ունեցող նպաստառու ընտանիքներից 90 ընտանիքներին ֆինանսական աջակցություն	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժին	Միջազգային կազմակերպություններ, մարզպետարան
Ծրագիր 2. Սոցիալական սպասարկման համակարգի կառավարման բարելավում, ինչի արդյունքում խոցելի բնակչության սոցիալական սպասարկման գործում կավելանան համագործակցությամբ իրականացվող ծրագրերը			
2.1 ՀԿ-ների, ՏԻՄ-եր, ՍԾՏԳ-երի միջև տեղեկատվության փոխանակման, մարզի մակարդակով իրականացվող սոցիալական ծրագրերի համակարգման մեխանիզմների մշակում և ներդրում	ՀԿ-ների և ՏԻՄ-երի համատեղ սոցիալական ծրագրերի թիվը 10	Սոցիալական ապահովության բաժին	Միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը ակնկալվում է դոնոր-կազմակերպություններից

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
2.2 Մարզի խոցելի խմբերի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում՝ նրանց սոցիալական պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների ընդլայնման և հասցեականության բարձրացման նպատակով	Խոցելի խմբերի վերաբերյալ տվյալների բազայի առկայություն	Սոցիալական ապահովության բաժին	
2.3 Մարզային երիտասարդական կազմակերպության զարգացում, երիտասարդների շրջանում կամավորական շարժման խթանում	Սոցիալական աջակցության ծրագրերում ընդգրկված կամավորների թիվը 50	Սոցիալական ապահովության բաժին	Երիտասարդությունը ցանկանում է հասարակական հիմունքներով ծառայություն մատուցել խոցելի խմբերին
Ծրագիր 3. Մարզում սոցիալական ծրագրերի վերաբերյալ բնակչության իրազեկման բարձրացում,ինչը կնպաստի մարզում սոցիալական ծառայությունների գործունեության հրապարակայնության, նրանց հաշվետվողականության աճին և հետևաբար նաև նրանց աշխատանքի նպատակայնության բարձրացմանը			
3.1 Մարզում սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների /պետական,հասարակական, միջազգային/ և նրանց	Սոցիալական ծրագրերի և ծառայություն մատուցողների մասին իրազեկված խոցելի բնակչության տեսակարար	Սոցիալական ապահովության բաժին	Մարզում գործող սոցիալական ծառայություններ մատուցողները շահագրգռված են տրամադրել իրենց սոցիալական ծրագրերի մասին

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
կողմից իրականացվող ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակում և տարածում բնակչության լայն շերտերում	կշիռ՝70%		տեղեկատվություն
Ծրագիր 4. Սոցիալական ծառայությունների բնագավառի մասնագետների շարունակական վերապատրաստում			
4.1 Սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների մասնագետների շարունակական վերապատրաստում հմտությունների զարգացում /դասընթացներ, և այլն/	դասընթացներին մասնակցածների թիվը /մարզպետարան և ՄԾՏԳ-ներ, ՏԻՄ, ՀԿ-ներ/ 15	Սոցիալական ապահովության բաժին	
Ծրագիր 5. Երեխաների խնամքի կենտրոնների ստեղծում՝ ապահովելով սոցիալ-հոգեբանական, մանկավարժական և իրավաբանական ծառայություններ կյանքի դժվարին իրավիճակներում գտնվող երեխաներին և նրանց ընտանիքներին			
5.1 Դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների վերաբերյալ տվյալների բազայի ստեղծում	Մարզում դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների թիվ 1140	Սոցիալական ապահովության բաժին և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բաժին Ընտանիքի, կանանց և երեխաների	Կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների պաշտպանությունը գտնվում է կառավարության ուշադրության կենտրոնում Երեխաների պաշտպանության ազգային

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
5.2 Ժամանակավոր խնամքի կարիք ունեցող երեխաների ցերեկային կենտրոնների ստեղծում	Խնամքի և սոցիալ-հոգեբանական վերականգնողական աջակցության ծառայություններից օգտված երեխաների թիվ 325: Սիսիան և Գորիս քաղաքային համայնքներում «Երեխաների ցերեկային խնամքի կենտրոն»-ների ստեղծում:	իրավունքների պաշտպանության բաժին, համայնքի ղեկավարներ	ծրագրով նախատեսված է մինչև 2015թ.ունենալ ցերեկային կենտրոններ

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
Ռազմավարական նպատակ Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի ավելացում, ազգաբնակչության աղքատության մակարդակի նվազեցում	1. Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը՝ 41.0 մլրդ. դրամ 2. Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի տեսակարար կշիռը հանրապետության ծավալում մոտ 8,2 %	Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության գյուղատնտեսության բաժին	Առկա նյութատեխնիկական և ֆինանսական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում Բնակլիմայական գործոնի ազդեցություն
Ծրագիր 1. Մարզի հողային և մարդկային ռեսուրսների	1.1 Օգտագործվող վարելահողերի՝ 43800հա, որից օգտագործվել է 37200հա, խոտհարքների՝ 7600հա և արոտավայրերի՝ 164000հա, ընդամենը մակերեսը՝	Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության	Ֆինանսական, մարդկային և տեխնիկական ռեսուրսների առկայություն

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ՄՁԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
արդյունավետ օգտագործում	314641հա 1.2 Չօգտագործվող վարելահողերի տարածքը 6600հա 1.3 Ոռոգելի մշակաբույսերի ցանքատարածությունների մակերեսը, 8312 հա 1.4 Գյուղատնտեսության ոլորտում զբաղված աշխատուժի տեսակարար կշիռը՝ 22 %	գյուղատնտեսության բաժին	
Ծրագիր 2. Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվության և համախառն արտադրանքի ծավալների բարձրացում		Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության գյուղատնտեսության բաժին	Ֆինանսական ռեսուրսների առկայություն Որակյալ սերմերի, տնկանյութի առկայություն Բնակլիմայական գործոնի ազդեցություն

4. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
Ռազմավարական նպատակ Սյունիքի մարզի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում			

<p>Ծրագիր 1. Բնապահպանական իրավիճակի բարելավմանն ուղղված քայլերի ձեռնարկում</p>	<p>1) մասնակցություն բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության պետական ծրագրերի մշակմանը և իր լիազորությունների շրջանակներում մարզի տարածքում դրանց իրականացումը</p> <p>2) մարզի տարածքում բնապահպանական օրենսդրության կատարման վերահսկումը և խախտման փաստերի վերաբերյալ համապատասխան մարմիններին տեղեկացումը</p> <p>3) աջակցություն արգելոցների, արգելավայրերի, հատուկ պահպանվող գոտիների պահպանությանը և օգտագործմանը, որսագողության, ապօրինի ձկնորսության, ծառահատումների դեմ կազմակերպվող միջոցառումների իրականացմանը</p> <p>4) համագործակցություն բնապահպանական խնդիրներ իրականացնող հասարակական կազմակերպությունների, ինչպես նաև քաղաքացիների հետ</p>	<p>Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչություն</p>	<p>Ֆինանսական միջոցներ, Ծրագրերի մշակման նախադրյալներ, օրենսդրության առկայություն</p>
	<p>1) Կշարունակվեն ուսումնասիրությունները մարզի արդյունաբերա-բնապահպանական համալիր ծրագրի ընդունման և իրականացման վերաբերյալ</p> <p>2) Կշարունակվի բնօգտագործման և բնապահպանական վճարների գանձումը, այդ ոլորտում վճարման նոր համակարգի կիրառման հնարավորության ուսումնասիրությունը</p> <p>3) Պոչամբարների և տարբեր պատճառներով լքված և չչահագործվող հանքավայրերի էկոլոգիական իրավիճակի բարելավմանը նպատակաուղղված ռեկուլտիվացիայի ծրագրերի իրականացման խնդիրների ուսումնասիրությունը</p> <p>4) Բնապահպանական հիմնախնդիրների լուծման մեջ համայնքների մասնակցության ուժեղացումը, դրանց լուծման ուղիների վերաբերյալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրազեկության բարձրացումը: Մասնավորապես կարևորելով զբոսաշրջության ոլորտի զարգացումը ընդհանուր տնտեսական զարգացման մեջ, անհրաժեշտ է աջակցել համայնքների նախաձեռնություններին՝ էկոտուրիզմի</p>	<p>Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչություն</p>	<p>Ֆինանսական միջոցներ, Ծրագրերի մշակման նախադրյալներ, օրենսդրության առկայություն, Համագործակցության պատրաստակամություն</p>

	<p>զարգացման և համապատասխան ենթակառուցվածքների ստեղծման նպատակով</p> <p>5) Էկոլոգիական կրթության մեջ մարզի կրթական հիմնարկների, հանրակրթական դպրոցների, մարզի բնապահպանական ինստիտուցիոնալ համակարգի ներառումը:</p> <p>6) բնապահպանական խնդիրների լուծմանը նպաստող մարզի գազամատակարարման ցանցի որոշակի ընդլայնումը</p> <p>7) Հողերի որակի և բերրիության չափորոշիչների մշակումը. որակյալ մոնիթորինգի, հողօգտագործման նորմավորման, հաշվառման և վերահսկողության համակարգի ձևավորումը:</p> <p>8) Արտավայրերի և խոտհարքերի ռացիոնալ կառավարման մեխանիզմների մշակումը:</p> <p>9) Բնապահպանական որոշումների կայացման գործում հասարակության մասնակցության ընդլայնումը</p> <p>10) Համայնքային անտառկառավարման կիրառման հնարավորության ուսումնասիրումը մարզի անտառամերձ համայնքներում և դրան ուղղված քայլերի ձեռնարկումը:</p> <p>11) Մարզի տարածաշրջաններում որսահանդակների ստեղծմանն ուղղված քայլերի ձեռնարկումը:</p> <p>12) Քաղաքային համայնքներում կեղտաջրերի մաքրման կայանների վերակառուցման հնարավորության ուսումնասիրությունը և համապատասխան քայլերի ձեռնարկումը:</p> <p>13) Կենցաղային կոշտ թափոնների կենտրոնացված աղբավայրերի կառավարման պլանների և վերամշակման համար բիզնես ծրագրերի մշակումը:</p>		
--	--	--	--

<p>Ծրագիր 2. Համագործակցության ծրագրերի իրականացում</p>	<p>1) Հայաստանի հետ Գերմանական ֆինանսական համագործակցության շրջանակներում Գերմանական KFW բանկի, ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ կնքված համաձայնագրի համաձայն սկսվել է Շիկահողի կենսոլորտային արգելոցի և շրջակա համայնքերի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը՝ 8.0 մլն. եվրո ընդհանուր գումարով: Ծրագրի մեկնարկը տրվել է 2010թ հոկտեմբերի 11-ին:</p>	<p>Բնապահպանության բաժին</p>	<p>Առկա է համապատասխան համագործակցություն պատկան մարմինների, համայնքների միջև</p>
---	--	------------------------------	---

5. ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր/Նախադրյալներ
<p>Ռազմավարական նպատակ 1. Ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում Ծրագիր 1. Դպրոցական և ուսումնական հաստատությունների շենքերի կառուցում և հիմնանորոգում Առաջնահերթ միջոցառումներ Շինարարական աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողության</p>	<p>Կառուցվող և հիմնանորոգվող շենքերի թիվը – 10 /«Անգեղակոթի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ, «Տեղի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ, Կապանի թիվ 2 և Սիսիանի ավագ դպրոցներ, Գորիսի թիվ 2 և թիվ 5 դպրոցներ, Աճանանի, Բնունիսի, Խնածախի և Գեղանուշի դպրոցներ/</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից դպրոցական և ուսումնական հաստատությունների շենքերի հիմնանորոգման համար ֆինանսական միջոցների հատկացում</p>

<p>իրականացում</p>	<p>Ծրագրի իրագործման համար կպահանջվի 835.820 մլն. դրամ</p>		
<p>Ռազմավարական նպատակ 2. Անապահով ընտանիքների բնակարանային խնդրի լուծում Ծրագիր 1. Զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձաց զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավում Առաջնահերթ միջոցառումներ Համայնքների կողմից ներկայացված անձնական գործերի ուսումնասիրում, ՀՀ պաշտպանության նախարարությանը անհրաժեշտ տվյալների ներկայացում Ծրագիր 2 Երիտասարդ ընտանիքների բնակարանային խնդրի լուծում Առաջնահերթ միջոցառումներ Շինարարական աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողության իրականացում</p>	<p>Զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքներ 330 ընտանիքի բնակարանի լուծում Ծրագիրը գտնվում է նախագծման փուլում</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /բնակարանային և ենթակառուցվածքների գործունեության բաժին/ Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից ֆինանսական միջոցների հատկացում «ԵՊՀ շրջանավարտների միավորում» ՀԿ</p>
<p>Ռազմավարական նպատակ 3. Մարզի համայնքների կողմից</p>			

<p>իրականացվող քաղաքաշինական գործունեության վերահսկողություն</p> <p>Ծրագիր 1.</p> <p>Քաղաքաշինական գործունեության վերահսկողության իրականացում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Պլանային ստուգումների անցկացում յուրաքանչյուր համայնքում, քաղաքաշինության մասին ՀՀ օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ հսկողության իրականացում</p>	<p>7 քաղաքային և 102 գյուղական համայնքներ</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության 12.10.1998թ. թիվ 624 որոշում</p>
<p>Ռազմավարական նպատակ 4.</p> <p>Մշակույթի զարգացման համար պայմանների ստեղծում</p> <p>Ծրագիր 1.</p> <p>Մշակույթային օբյեկտների հիմնանորոգում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ.</p> <p>Շինարարական աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>Կապանի երկրագիտական թանգարանի, Գորիսի Սաթյանի անվ. Երաժշտական դպրոցի, Անգեղակոթի համայնքի կենտրոնի և Խնձորեսկի մշակույթի կենտրոնի, Հալիձորի բերդի, Վաղատնի գյուղի Որոտնավանքի և Կուրիս գյուղի Սբ.Աստվածածին եկեղեցու հիմնանորոգում</p> <p>Ծրագրերի իրագործման համար կպահանջվի</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական բաժին/</p>	<p>ՀՀ Կառավարության կողմից ֆինանսական միջոցների հատկացում</p> <p>Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ</p>

	183.992 մլն. դրամ		
--	-------------------	--	--

6. ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր /Նախադրյալներ/
<p>Ռազմավարական նպատակ 1.</p> <p>Սյունիքի մարզի Ճանապարհային ցանցի բարելավում</p> <p>Ծրագիր 1</p> <p>Մարզային նշանակության ճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանում և շահագործում</p> <p>Միջոցառումներ</p> <p>Նորոգման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p> <p>Ծրագիր 2</p> <p>Միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանում և շահագործում</p>	<p>Մարզային նշանակության ճանապարհներ (243.3 կմ)</p> <p>Ֆինանսավորման կարիքը՝ 105.239 մլն դրամ</p> <p>Միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհներ (243.3 կմ)</p> <p>Ֆինանսավորման կարիքը՝</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /տրանսպորտի և ճանապարհաշինության բաժին/</p> <p>Քաղաքաշինության վարչություն /տրանսպորտի և ճանապարհաշինության բաժին/</p>	

ՀՀ ԱՅՈՒՆԻՔԻ ԱԶԾ 2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր /Նախադրյալներ/
<p>Միջոցառումներ</p> <p>Նորոգման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>700.622 մլն դրամ</p> <p>Միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհ</p>		
<p>Ռազմավարական նպատակ 2.</p> <p>Քաղաքային համայնքի բնակչության ջրամատակարարման բարելավում</p> <p>Ծրագիր 1.</p> <p>Կապան քաղաքի խմելու ջրագծի հիմնանորոգում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Նորոգման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>Կապան և Մեղրի քաղաքների ու Ագարակ և Եղվարդ գյուղերի խմելու ջրագծերի հիմնանորոգում</p> <p>Ծրագրի իրագործման համար կպահանջվի մոտ 129.0 մլն. դրամ</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական բաժին/</p>	<p>ՀՀ տարածքային նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտե</p>
<p>Ռազմավարական նպատակ 3.</p> <p>Առողջապահական օբյեկտների կառուցում և հիմնանորոգում</p> <p>Ծրագիր 1.</p> <p>Առողջապահական օբյեկտների կառուցում</p>	<p><Մեղրու տարածաշրջանային ԲԿ> ՓԲԸ նոր մասնաշենքի կառուցում</p>	<p>Քաղաքաշինության վարչություն /ճարտարապետաշինարարական</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարության ԾԻԳ</p>

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր /Նախադրյալներ/
<p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Կառուցման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p> <p>Ծրագիր 2.</p> <p>Առողջապահական օբյեկտների հիմնանորոգում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Հիմնանորոգման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p> <p>Ծրագիր 3.</p> <p>Առողջապահական օբյեկտների հիմնանորոգում</p> <p>Առաջնահերթ միջոցառումներ</p> <p>Հիմնանորոգման աշխատանքների ընթացքի նկատմամբ հսկողությանն իրականացում</p>	<p>Ծրագիրը գտնվում է նախագծման փուլում</p> <p><Կապանի ԲԿ> ՓԲԸ թերապևտիկ մասնաշենքի վերանորոգում</p> <p>Ծրագրի իրագործման համար կպահանջվի 200.0 մլն. դրամ</p> <p><Սիսիանի բժշկական կենտրոն> ՓԲԸ-ի պոլիկլինիկական մասնաշենքի վերանորոգում</p> <p>Ծրագրի իրագործման համար կպահանջվի 15.328 մլն. դրամ</p>	<p>բաժին/</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարության ԾԻԳ</p> <p>ՀՀ պետական բյուջե</p>

12. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

12.1. Տարածքային կառավարում			
Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Ցուցանիշներ	Մարզպետարանի պատասխանատու օղակ	Ռիսկեր /Նախադրյալներ/
Ոլորտային նպատակ՝ Սյունիքի մարզում պետական կառավարման և տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացում		ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն	Օրենսդրության հստակեցում
Արդյունք 1. Մարզպետի կողմից ՏԻՄ-երի գործունեության նկատմամբ հսկողության նոր համակարգի ներդրում	1.1. Մարզպետի կողմից ՏԻՄ-երի գործունեության նկատմամբ մասնագիտական հսկողության իրականացումը՝ ըստ նախապես սահմանված ցուցանիշների	ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն	Նորմատիվ իրավական դաշտի սահմանում
Միջոցառումներ 1.1. Կառավարության կողմից սահմանված չափորոշիչների յուրացում 1.2. Մարզպետարանում աշխատող քաղաքացիական ծառայողների մասնագիտական վերապատրաստման ապահովում		Անձնակազմի կառավարման բաժին	Օրենսդրական պահանջներ
Արդյունք 2. Մարզպետարանի կառուցվածքային կառավարչական համակարգի բարելավում	2.1. Մարզպետարանում ստեղծված նոր միավորներ՝ բաժիններ 2.2. Կառուցվածքային ստորաբաժանումների կարգավիճակի և կառուցվածքի փոփոխություններ 2.3. Քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անձնագրերում վերանայված	Անձնակազմի կառավարման բաժին	Ինստիտուցիոնալ բարեփոխումներին աջակցության առկայություն կենտրոնական մակարդակում

	գործառույթներ՝ելնելով նշյալ բարեփոխումների կենսագործումից		
Արդյունք 3. Մարզպետարանի աշխատակազմի տեխնիկական և մասնագիտական կարողությունների բարձրացում	3.1. Մարզպետարանի աշխատակազմի տեխնիկապես հագեցած աշխատատեղերի թիվը 3.2. Մարզպետարանի աշխատակազմի վերանորոգված և կահավորված աշխատասենյակների թիվը	Մարզպետարանի աշխատակազմ	Ֆինանսական միջոցների առկայություն
	3.3. Վերապատրաստման դասընթացների մասնակցած, ՀՀ ՔԾԽ-ում ատեստավորում անցած մարզպետարանի աշխատակիցների թիվը	Անձնակազմի կառավարման բաժին	
Միջոցառումներ 3.1. Մարզպետարանի աշխատակազմի աշխատատեղերի վերազինում ժամանակակից տեխնիկայի և կապի միջոցներով 3.2 Գույքի նորացում 3.3. Աշխատակազմի ուսուցանում և վերապատրաստում	Ներդրում	Մարզպետարանի աշխատակազմ	

<p>Արդյունք 4. Մարզպետարանի տեղեկատվության կառավարման համակարգի բարելավում</p>	<p>4.1. Կառավարման ժամանակակից տեխնոլոգիաների օգտագործման ավելացում մարզպետարանում (տարածքային կառավարման էլեկտրոնային համակարգ, Mulberry համակարգ, ներքին էլեկտրոնային տեղեկատվաշրջանառություն)</p> <p>4.2. Համակարգչային ցանցին միացված մարզպետարանի տարածաշրջանային կենտրոնների թիվը</p> <p>4.3. Տեղեկատվական կենտրոն-ընդունարանի ծառայություններից օգտվող քաղաքացիների թիվը</p> <p>4.4. ՄՁԾ ռեսուրսների կենտրոնում կազմակերպված խորհրդակցությունների, սեմինար-պարապմունքների թիվը</p> <p>4.5. ՄՁԾ ռեսուրսների կենտրոն այցելությունների թիվը</p>		<p>Համապատասխան տեխնիկական և մարդկային ռեսուրսների առկայություն</p>
<p>Միջոցառումներ</p> <p>4.1. Մարզպետարանի և համայնքների միջև միասնական տեղեկատվական ցանցի ստեղծում</p> <p>4.2. Համապատասխան տեխնիկական և ծրագրային ապահովում</p> <p>4.3. Կադրերի վերապատրաստում</p>		<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	

<p>Արդյունք 5. Մարզպետարանի և հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների համագործակցության բարելավում</p>		<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	<p>Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայություններն ունեն իրենց գործունեությունը կարգավորող նորմատիվ իրավական դաշտ</p>
<p>Միջոցառումներ 5.1. Մշակել իրավական ակտերի նախագծեր, որոնցով կարգավորվում են պետական կառավարման մարմինների միջև փոխհարաբերությունները</p>		<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	
	<p>12.2. Տեղական ինքնակառավարում</p>		
<p>Ոլորտային նպատակ՝ Տեղական ինքնակառավարման համակարգի արդյունավետության բարձրացում</p>	<p>1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակից բնակչության բավարարվածության աստիճանը 2. Համայնքային մակարդակում հավաքագրվող հարկեր և տուրքեր</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	<p>Ֆինանսական միջոցներն ավելանում են ՀՀ կառավարությունը շարունակում է ապակենտրոնացման քաղաքականությունը:</p>
<p>Արդյունք 1. Համայնքների բյուջեների հավաքագրման մակարդակի բարձրացում</p>	<p>1.1. Համայնքային բյուջեների հավաքագրման մակարդակ, տոկոսը պլանավորված եկամուտների նկատմամբ</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	<p>Առկա է բյուջետային ոլորտը հստակ կերպով կարգավորող օրենսդրություն Համայնքային բյուջեների հարկային եկամուտների հավաքագրման իրավասությունը փոխանցվել է ՏԻՄ-երին Տարեցտարի պետական բյուջեից համայնքների բյուջեներին</p>

			տրամադրվող դոտացիաների չափն ավելանում է
<p>Միջոցառումներ</p> <p>1.1. Հստակեցնել հողի հարկի, գույքահարկի և տուրքերի բազաները</p> <p>1.2. Կազմել նախորդ տարիներից կուտակված ապառքների մարման ժամանակացույց և հետևողականորեն միջոցներ ձեռնարկել դրանց մարման ուղղությամբ</p>		ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն	
<p>Արդյունք 3.</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման մարմինների տեխնիկական և մասնագիտական կարողությունների բարձրացում</p>	<p>3.1. ՏԻՄ աշխատակազմի տեխնիկապես հագեցած աշխատատեղերի թիվը</p> <p>3.2. Սեմինար-պարապմունքների մասնակցած համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի, համայնքի ավագանու անդամների թիվը</p> <p>3.3. Համայնքային ուսումնական կենտրոնի մասնագիտական, տեխնիկական և տեղեկատվական ծառայություններից օգտվող համայնքապետարանների աշխատակիցների թիվը</p> <p>3.4. Համայնքային ծառայողների վերաբերյալ</p>	ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն	Համապատասխան մարդկային և ֆինանսական ռեսուրսների առկայություն

	<p>ամբողջական տեղեկատվության առկայություն</p> <p>3.5. Համայնքային ծառայության մասին ձեռքբերված գրականություն՝ օրենքներ, հրամանագրեր, որոշումներ, պարզաբանումներ</p>		
<p>Միջոցառումներ</p> <p>3.1. ՏԻՄ աշխատակազմի աշխատատեղերի վերազինում ժամանակակից տեխնիկայի և կապի միջոցներով</p> <p>3.2. Համայնքային ուսումնական կենտրոնի վերազինում</p> <p>3.3. Սեմինար-պարապմունքների կազմակերպում ՏԻՄ աշխատակազմի, ավագանու անդամների համար</p> <p>3.4. Համայնքային ծառայողների վերաբերյալ տվյալների մուտքագրում միասնական հանրապետական շտեմարանում</p> <p>3.5. Համայնքային ծառայության մասին գրականության ձեռքբերում</p>	<p>Ներդրումներ</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	

<p>Արդյունք 4. Համայնքային մակարդակում ՀԿ-ների և ՁԼՄ-ների դերի բարձրացում</p>	<p>4.1. Տարբեր թեմատիկ հաղորդումների միջոցով իրազեկված բնակչության թիվը 4.2. Բնակչության ուսուցում անցկացնող ՀԿ-ների թիվը, յուրաքանչյուր համայնքում տարեկան 2 անգամ 4.3. Բուկլետների, տեղեկատվական թերթիկների թիվը, յուրաքանչյուր հանդիպման համար 20-25 բուկլետ կամ տեղեկատվական թերթիկ 4.4. Հրապարակված՝ մարզում գործող կազմակերպությունների տեղեկատուների թիվը 4.5. Ավագանու անդամների կողմից համայնքի բնակչությանը ներկայացված եռամսյա հաշվետվությունների թիվը 4.6. Դրամահավաքի մասին իրազեկում ՁԼՄ-ներով 4.7. Կազմակերպված փորձնական դրամահավաքների թիվը</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	<p>Ֆինանսական և մարդկային ռեսուրսների առկայություն</p>
---	--	------------------------------	--

<p>Միջոցառումներ</p> <p>4.1. Տարբեր թեմատիկ հաղորդումների միջոցով հանրության իրազեկում</p> <p>4.2. ՀԿ-ների միջոցով համայնքների բնակչության իրազեկության բարձրացում՝ ՏԻՄ-երի, որպես համայնքի բնակչի իրենց իրավունքների և պարտականությունների մասին</p> <p>4.3. Բուկլետների, տեղեկատվական թերթիկների տարածում /բացատրում բնակչության շրջանում/</p> <p>4.4. Ավագանու և բնակչության կապի ամրապնդում ՀԿ-ների նախաձեռնությամբ</p> <p>4.5. Համայնքներում դրամահավաքի ուսուցանում, որպես մշակույթի ձևավորում հասարակության մեջ, փորձնական դրամահավաքների կազմակերպում</p>		<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	
<p>Արդյունք 5. ԱԶԾ-երի ինստիտուցիոնալ և ՄԳ համակարգերի արմատավորում</p>		<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	

<p>Միջոցառումներ</p> <p>5.1. Ինստիտուցիոնալ համակարգի պաշտոնական ընդունում մարզպետարանի կողմից</p> <p>5.2. ՄՁՀ-ների և ՈԱԽ-երի տեխնիկական առաջադրանքների հաստատում</p> <p>5.3. Առաջնահերթ ծրագրերի ընտրության հստակ չափանիշների մշակում և ընդունում</p> <p>5.4. ՄԳ համակարգի շարունակականության ապահովում</p> <p>5.5. Իրազեկման միջոցառումների իրականացում</p>	<p>5.1. Մարզպետի որոշում/կարգադրություն</p> <p>5.2. Հաստատված տեխնիկական առաջադրանքներ</p> <p>5.3. ՄՁՀ-ի համապատասխան որոշում՝ հաստատված մարզպետի կողմից</p> <p>5.4. Պատրաստված կիսամյակային և տարեկան հաշվետվություններ</p> <p>5.5.1. Պետական բյուջեից և դոնորներից մասնակցային մոնիտորինգի միջոցառման ամենամյա անցկացման համար հատկացված միջոցներ (աղբյուր, դրամ)</p> <p>5.5.2. Ազդեցության գնահատման ամենամյա անցկացման համար հատկացված միջոցներ (աղբյուր, դրամ)</p> <p>5.6. 2012-ի ՄՁԾ-ի արդյունքների և ընթացքի մասին իրազեկման միջոցառումների քանակը և տեսակը</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	
	<p>12.3. Քաղաքացիական հասարակություն</p>		
<p>Ոլորտային նպատակ՝</p> <p>Մարզային զարգացման գործընթացներին քաղաքացիական հասարակության մասնակցության բարձրացում, մարզում քաղաքացիական հասարակության զարգացում</p>			
<p>Արդյունք 1.</p> <p>Համայնքային մակարդակում ՀԿ-ների և ՋԼՄ-ների դերի բարձրացում</p>			

<p>Միջոցառումներ</p> <p>6.1. Տարբեր թեմատիկ հաղորդումների միջոցով հանրության իրազեկում</p> <p>6.2. ՀԿ-ների միջոցով համայնքների բնակչության իրազեկության բարձրացում՝ ՏԻՄ-երի, որպես համայնքի բնակչի իրենց իրավունքների և պարտականությունների մասին</p> <p>6.3. Բուկլետների, տեղեկատվական թերթիկների տարածում /բացատրում բնակչության շրջանում/</p> <p>6.4. Ավագանու և բնակչության կապի ամրապնդում ՀԿ-ների նախաձեռնությամբ</p>	<p>6.1. Տարբեր թեմատիկ հաղորդումների միջոցով իրազեկված բնակչության թիվը</p> <p>6.2. Բնակչության ուսուցում անցկացնող ՀԿ-ների թիվը, յուրաքանչյուր համայնքում տարեկան 2 անգամ</p> <p>6.3. Բուկլետների, տեղեկատվական թերթիկների թիվը, յուրաքանչյուր հանդիպման համար 20-25 բուկլետ կամ տեղեկատվական թերթիկ</p> <p>6.4. Հրապարակված՝ մարզում գործող կազմակերպությունների տեղեկատուների թիվը</p> <p>6.5. Ավագանու անդամների կողմից համայնքի բնակչությանը ներկայացված եռամսյա հաշվետվությունների թիվը</p>	<p>ՏԻ և ՀԳՄՀ վարչություն</p>	<p>Ֆինանսական և մարդկային ռեսուրսների առկայություն</p>
---	---	------------------------------	--

